TÜRKİYE'NİN İKLİMİ

HÜSEYİN ŞİMŞEK

MATEMATİK KONUMUN TÜRKİYE İKLİMİNE ETKİSİ

1) Türkiye'de güneyden kuzeye doğru enleme bağlı olarak sıcaklıklar düşer.
2) Türkiye Orta kuşakta bulunur.

- Akdeniz iklimini görülür.
- Batı rüzgârlarının etkisindedir.
- Cephe yağışları görülür.
- Dört mevsim belirgindir.
- Makiler görülür.
- Zeytin tarımı yapılır.
- Kuzeyden gelen rüzgârlar sıcaklığı düşürür, güneyden gelen rüzgârlar sıcaklığı arttırır.
- Kuzeyindeki denizler soğuk güneyindeki denizler sıcaktır.

3) Yazın 30. Enlemlerden doğan Asor dinamik yüksek basıncın etkisindeyken, Kışın 60.enlemlerden doğan dinamik alçak basıncın etkisindedir.

MATEMATİK KONUMUN TÜRKİYE İKLİMİNE ETKİSİ (DEVAMI)

4) Dağların güneye bakan yamaçları kuzeye bakan yamaçlarına göre daha sıcaktır(Bakı)

- Bakı olan yamaçta:
- Sıcaklık fazladır.
- Karlar daha çabuk erir.
- Sel ve taşkın olayları daha fazla meydana gelir.
- Maksimum nem oranı fazladır.
- Yerleşmeler daha yaygındır.
- Olgunlaşma süresi daha kısadır.
- Kuraklık daha fazladır.
- Kalıcı kar sınırı daha yüksekten geçer.
- Yerleşme üst sınırı daha yüksektir.
- Tarım üst sınırı daha yüksektir.

5) Türkiye'de Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında yetişen ürünler ve bitkiler, Güney Yarım Kürede Aralık , ocak ve Şubat aylarında gözlenir.(Eksen eğikliği, Farklı yarım kürelerde bulunmaları)

6) Bitki örtüsü güneyden kuzeye doğru kuşaklar oluşturur.

ÖZEL KONUMUN TÜRKİYE İKLİMİNE ETKİLESİ

1) Denizellik(Nemlilik) ve Karasallık: Kıyılarda nemlilik ve denizellikten dolayı sıcaklık farkları az ,kış sıcaklıkları fazla iken,karasal alanlarda sıcaklık farkı fazla kış sıcaklıkları düşüktür.

- Kıyıda ormanların fazla olması nem ve yağıştan dolayıdır.
- Yağış miktarı her yerde farklıdır.(Nem-Yerşekilleri)

2)Yükselti: Yükselti arttıkça her 200 metrede 1 C sıcaklık azalır. Ülkemizde batıdan doğuya doğru yükselti artmaktadır.Buna bağlı olarak :

- Sıcaklıklar batıdan doğuya doğru azalır.
- Kalıcı kar sınırı alçalır.
- Donlu gün sayısı artar.
- Karın yerde kalma süresi artar.
- Tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi uzar.
- Yerleşme üst sınırı en yüksek olan bölge Doğu Anadolu Bölgesidir.(Yükselti)
- Aynı anda dört mevsim şartları yaşanır.
- Tüm aylarda Türkiye'nin en soğuk yerinin Kuzeydoğu Anadolu olması yükseltiyle alakalıdır.
- Marmara bölgesinin yükseltisi az olduğu için geçiş iklim bölgesi olmuştur.(En fazla iklim farklılığı olan bölge Marmara Bölgesidir.)
- Doğudan batıya doğru bitki örtüsü kuşaklar oluşturur.

ÖZEL KONUMUN TÜRKİYE İKLİMİNE ETKİLESİ (DEVAMI)

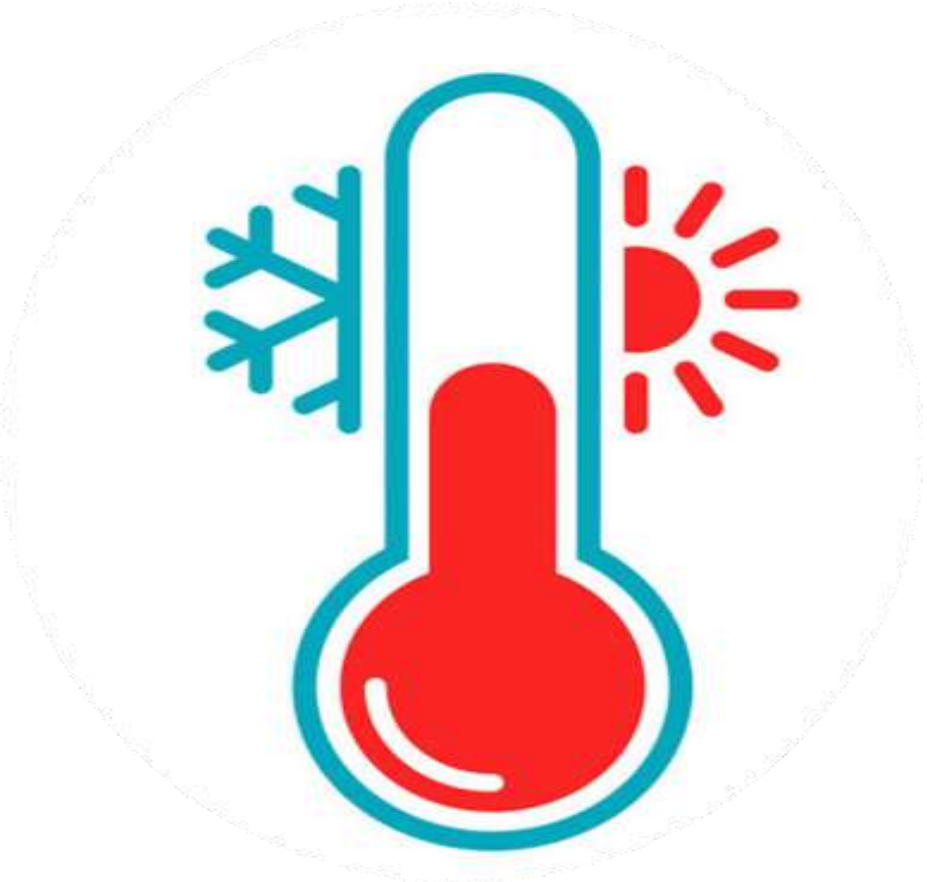
3) Yerşekilleri: Yerşekilleri kısa mesafelerde değişiklik gösterir. Buna bağlı olarak: İklim ve bitki örtüsü kısa mesafelerde değişiklik gösterir.

- Mikroklima iklimler oluşur.
- Rize'de Fön rüzgârları yerşekillerine bağlı olarak oluşur. Buna bağlı olarak turunçgil tarımı yapılır.
- Artvin'de Zeytin
- Doğu Karadeniz'de - Çay
- Iğdır'da – Pamuk
- Dağların uzanışından dolayı Akdeniz ve Karadeniz Bölgesinde denizel iklim iç kesimlere sokulamazken, Ege bölgesinde ise denizel iklim daha fazla alana yayılmıştır.
- Akdeniz ve Karadeniz fazla yağış alırken Ege'nin az yağış almasının sebebi dağların denize konumu etkilidir.
- Akdeniz ikliminin Ege bölgesinde daha geniş alanlara yayılmıştır.
- Bir dağ yamacı boyunca bitki örtüsü kuşaklar oluşturur.
- İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu engebesiz olduğu için iklim farklılığı azdır.

4) Konveksiyonel ve yamaç yağışları özel konum sonucu oluşur.

İKLİM ELEMANLARI
SICAKLIK
BASINÇ
RÜZGARLAR
NEM
YAĞIŞ

SICAKLIK

HÜSEYİN ŞİMŞEK

Türkiye'de sıcaklığın dağılışında:

1. **Enlem**
2. **Yükselti**
3. **Yer şekilleri**
4. **Karasallık**
5. **Denizellik**
6. **Basınç ve rüzgarlar**

Etkili olmaktadır.

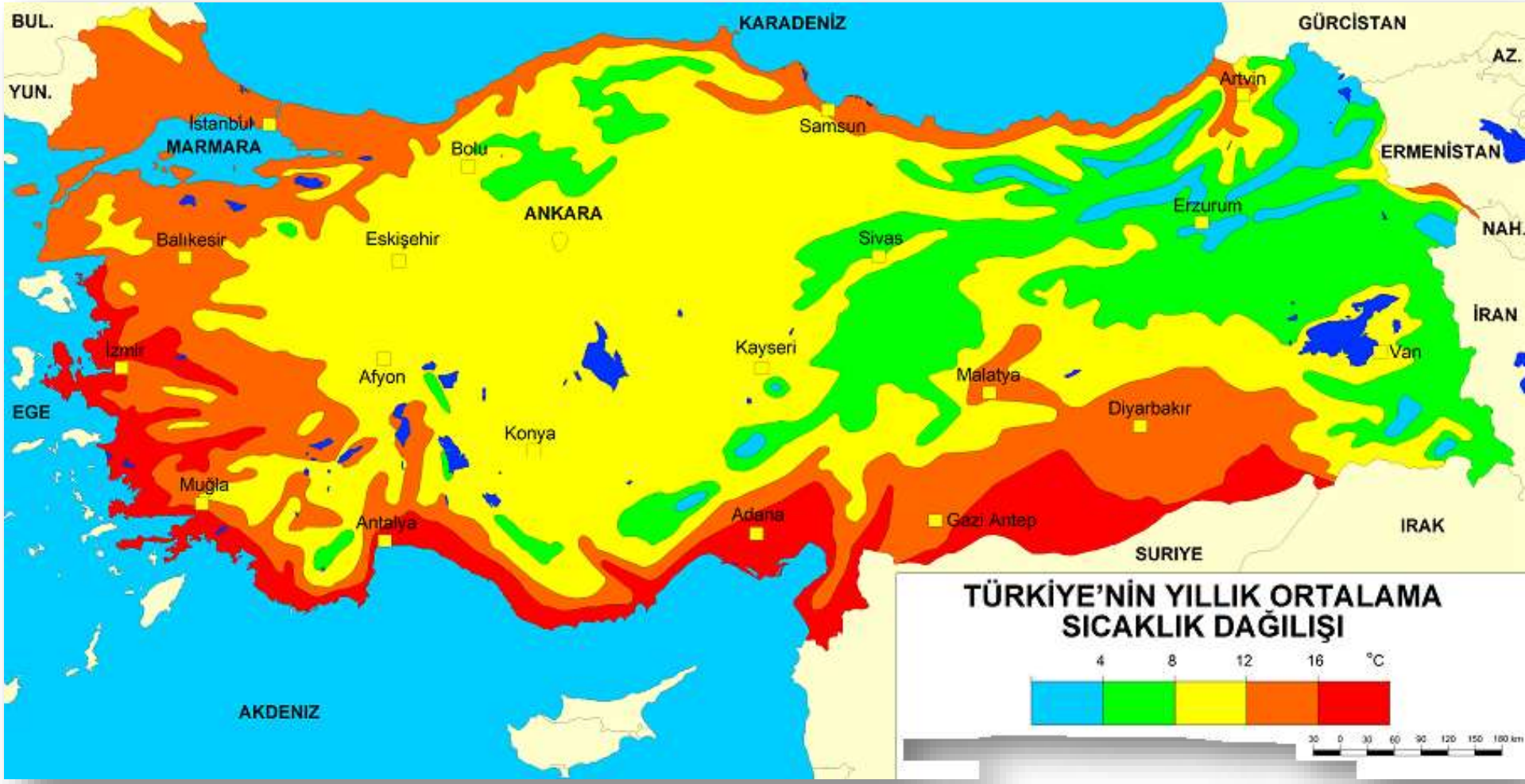
Not: Verilenler içinde sıcaklığın dağılışında en etkili faktör yükseltidir. Ülkemizde yükselti kısa mesafelerde değiştiği için sıcaklıkta bundan fazlasıyla etkilenmektedir.

Not: Enlem etkisine bağlı olarak sıcaklık değişimleri güney kıyılardan, kuzey kıyılara doğru düzenli bir şekilde azalmaktadır. Ancak iç kesimlerde bu azalış özel konumun etkisiyle düzenliliğini kaybeder.

Türkiye'nin Yıllık Ortalama Sıcaklık Dağılışı

- Güneyden kuzeye doğru gidildikçe sıcaklıklar enlemin etkisiyle genel olarak azalır.
- İç kesimlerde özel konumun etkisiyle sıcaklık değişimi düzenli değildir.
- En yüksek ortalama sıcaklığa Akdeniz kıyılarında rastlanır. (Enlem + Denizellik)
- Bugüne kadar ölçülmüş en yüksek ortalama sıcaklık İskenderun'da (19,8°C) ölçülmüştür.
- En yüksek sıcaklıklar ise Güneydoğu Anadolu'da ölçülmektedir. (Karasallık + Enlem + Basra Basıncı + Sıcak rüzgarlar)
- Bugüne kadar ölçülmüş en yüksek sıcaklık Şırnak – Cizre'de (49.1°C) ölçülmüştür.
- En düşük ortalama sıcaklıklar ise Doğu Anadolu'da ölçülmüştür. (Yükselti –Karasallık –Sibirya Basıncı – Soğuk Rüzgarlar)
- En düşük ortalama sıcaklık Kars – Sarıkamış'ta ölçülöüştür. (3,9°C)

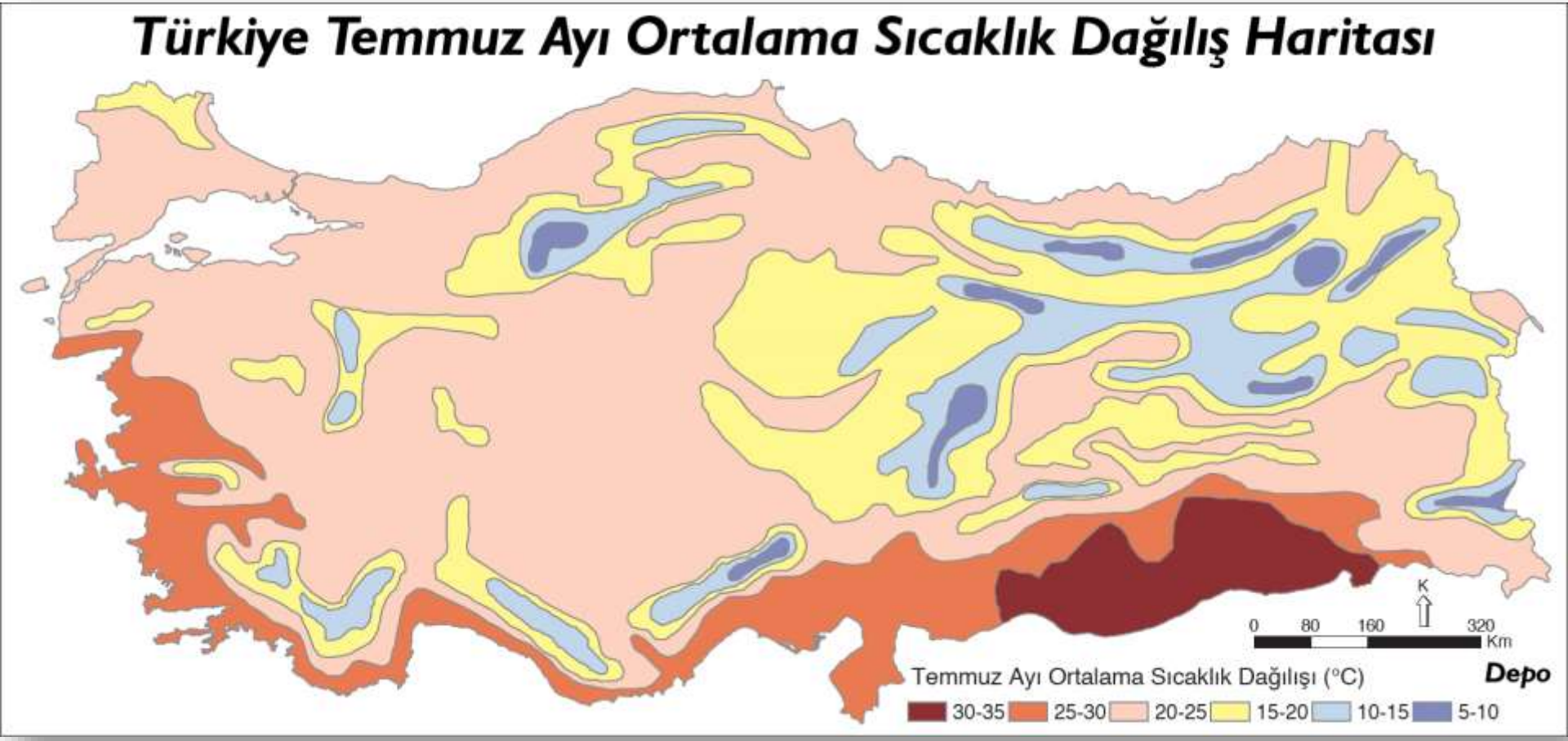
YILLIK ORTALAMA SICAKLIK DAĞILIŞI

Türkiye'nin Temmuz Ortalama Sıcaklık Dağılışı

- Güneyden kuzeye doğru gidildikçe enlem-sıcaklık ilişkisine bağlı olarak sıcaklık azalır.
- Bugüne kadar ölçülmüş en yüksek sıcaklık Şırnak – Cizre'de (49.1°C) ölçülmüştür.
- En sıcak yerler Güneydoğu Anadolu bölgesindedir. Nedenleri;
  - Enlem
  - Karasallık
  - Basra Termik Alçak basıncı
  - Samyeli Rüzgârı nedeniyle
- En düşük sıcaklıklar ise Kuzey Doğu Anadolu'dadır (Erzurum Kars).Nedenleri;
  - Yükselti
  - Karasallık

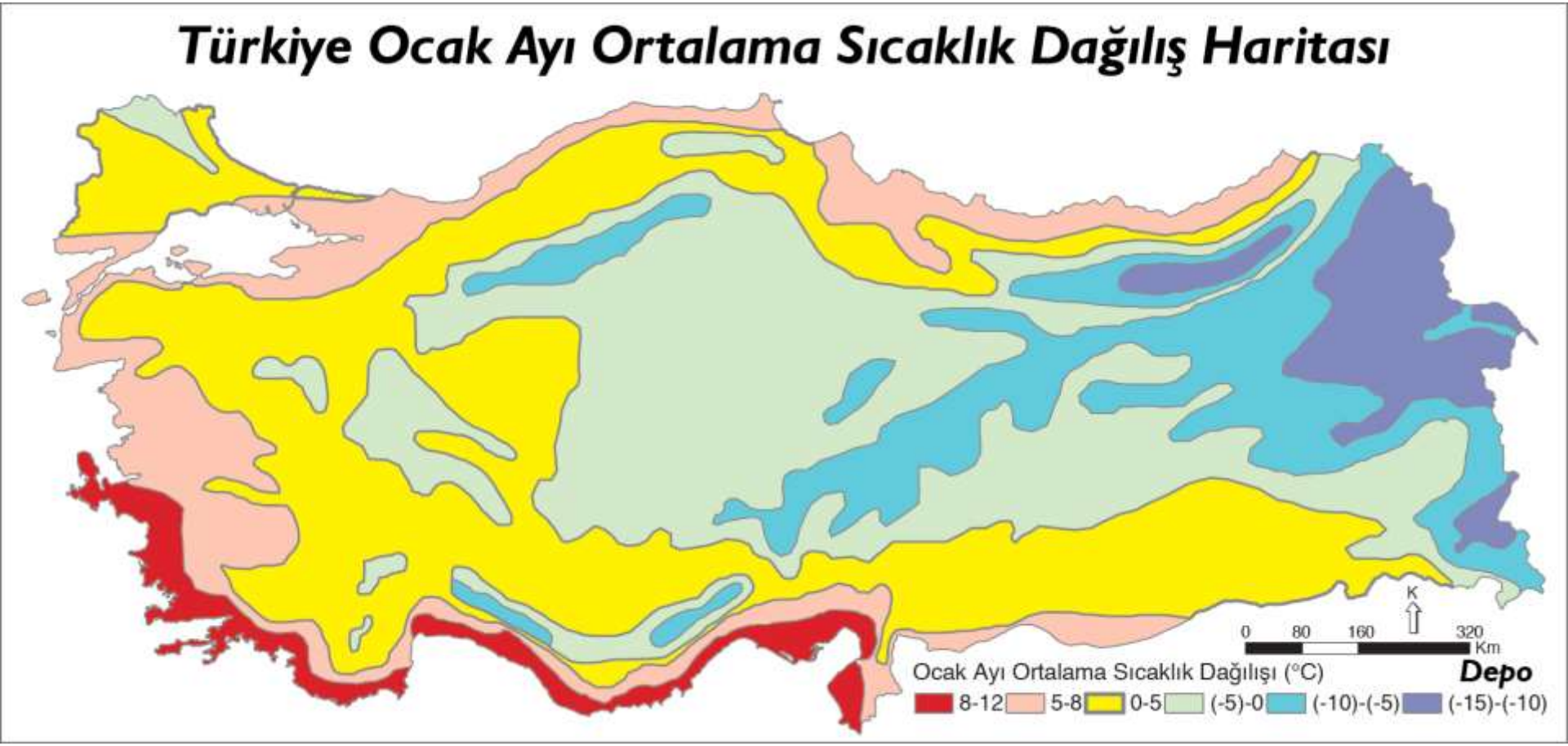
TÜRKİYE TEMMUZ AYI ORTALAMA SICAKLIK DAĞILIŞI

Türkiye'nin Ocak Ayı Sıcaklık dağılışı

- Ocak ayında en yüksek sıcaklıklar Akdeniz kıyılarındadır. Nedenleri;
  - Enlem
  - Denizellik (Nemlilik)
- En düşük sıcaklıklar Kuzey Doğu Anadolu'dadır. Nedenleri;
  - Enlem
  - Karasallık
  - Yükselti
  - Sibirya Termik Yüksek Basıncı
- Bugüne kadar ölçülmüş en düşük sıcaklık Van – Çaldıran'da (-46,6°) ölçülmüştür.
- Ocak ayında kıyılarda güneyden kuzeye doğru düzenli bir azalış gösterir. Ancak iç kesimlerde düzenli azalış göstermez. Bunun nedeni ocak ayında karasallığın şiddetinin artmasıdır.
- En yüksek ve en düşük sıcaklıklar arasındaki 20 °C 'den fazladır.
- Denizin geç soğumasından dolayı tüm kıyılarımızda sıcaklık değerleri yüksektir.
- Karaların erken soğuma özelliğinden dolayı iç kesimler daha soğuktur.

TÜRKİYE OCAK AYI ORTALAMA SICAKLIK DAĞILIŞI

1. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'de iklim çeşitliliğinin fazla olmasının kanıtları arasında sayılamaz?

A) Toprak çeşitliliğinin fazla olması
B) Bitki örtüsü çeşitliliğinin fazla olması
C) Tarım ürünleri çeşitliliğinin fazla olması
D) Akarsu rejimlerinin farklılık göstermesi
E) Yeraltı kaynakları çeşitliliğinin fazla olması

4. Aşağıdakiler özelliklerden hangisi Türkiye'nin iklimi üzerinde matematik konumun etkisine örnek gösterilemez?

A) Kuzeyden gelen rüzgârların soğuk, güneyden gelen rüzgârların sıcak olması
B) Kışın cephesel yağışların görülmesi
C) Aynı anda dört mevsim şartlarının yaşanması
D) Batı rüzgârlarının Türkiye'yi etkilemesi
E) Yıl boyunca Adana'nın Sinop'tan sıcak olması

2. Aşağıda verilenlerden hangisi matematik konumun Türkiye'nin iklimin etkisine örnek olarak gösterilemez?

A) Güneyden esen rüzgârların sıcaklığı arttırması, kuzeyden esen rüzgârların sıcaklığı düşürmesi
B) Fiyort kıyı tipinin ülkemizde görülmemesi
C) Asor dinamik yüksek basıncının etkili olması
D) Akdeniz iklim özelliklerinin görülmesi
E) Cephesel kökenli yağışların görülmesi

I. Yaz mevsiminde Ankara, Erzurum'dan sıcaktır.

II. Adana'nın yıllık sıcaklık ortalaması Sinop'tan yüksektir.

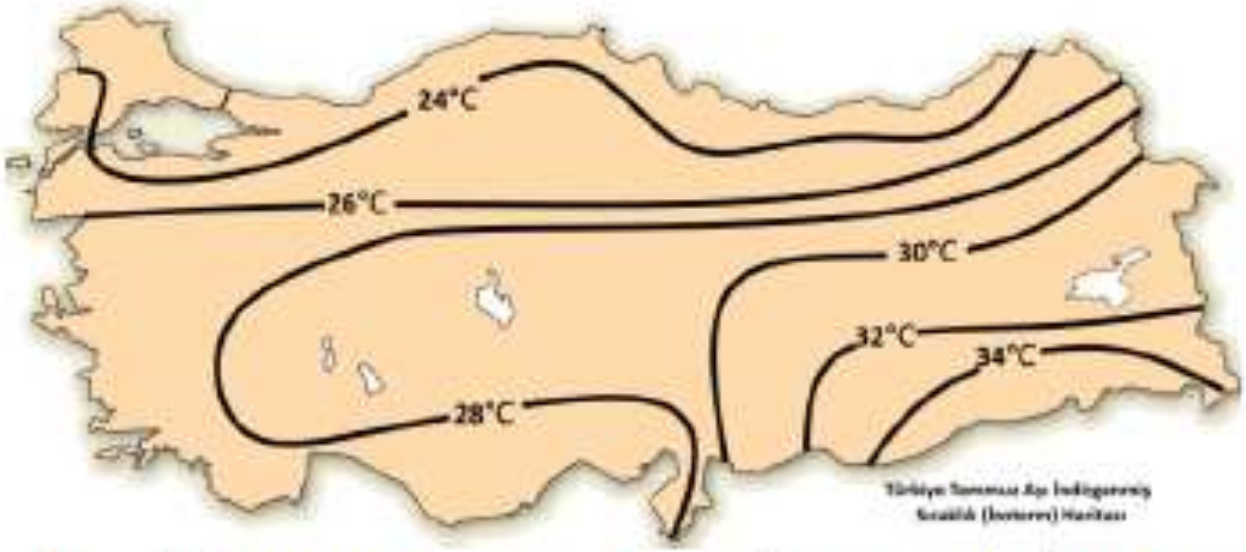
III. Kış mevsiminde Sinop'un Hakkâri'den sıcaktır.

Yukarıda verilenler sırasıyla aşağıdakilerin hangisinin sonucu ortaya çıkmıştır?

A) Yer şekilleri - Boylam - Karasallık
B) Dağların uzanış yönü - Enlem - Yükselti
C) Yükselti - Enlem - Nemlilik
D) Bakı - Karasallık - Denizellik
E) Yükselti - Bakı - Enlem

7. Aşağıda verilen durumlardan hangisi mutlak konumun iklim üzerine etkisine örnek olarak gösterilemez?

A) En yüksek sıcaklıkların haziran, temmuz ve ağustos aylarında ölçülmesi
B) Mutlak nem oranının güney kıyılardan kuzey kıyılara doğru azalması
C) Batı Torosların güney yamaçlarının daha fazla yağış alması
D) Mevsimler arası sıcaklık farkının belirgin olması
E) Cephesel kökenli yağışların görülmesi

Yukarıda temmuz ayı izoterm haritası verilmiştir. Bu haritaya bakarak aşağıdaki şehirlerin hangisi arasında sıcaklık farkının daha fazla olduğu söylenebilir?

A) Mersin – Kırklareli
B) Bursa – Van
C) Diyarbakır – İzmir
D) Mardin – Rize
E) Ankara – Bitlis

17. Aşağıda verilen durumlardan hangisi ülkemizde ilklim ve yükselti arasındaki ilişkiye örnek olarak gösterilemez?

A) Ankara'da karın yerde kalma süresinin Erzurum'dan az olması
B) Ağrı Dağının zirvesinde takke buzulu bulunması
C) Adana'da tarım ürünlerinin olgunlaşma süresinin Hakkâri'den kısa olması
D) Gaziantep'te yaz sıcaklığının Antalya'dan fazla olması
E) Antalya'da aynı gün içerisinde kıyı ve kış turizmi yapılabilmesi

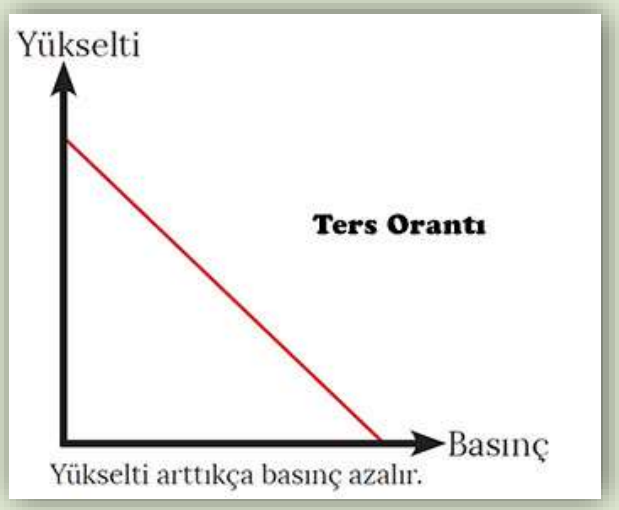
BASINÇ

HÜSEYİN ŞİMŞEK

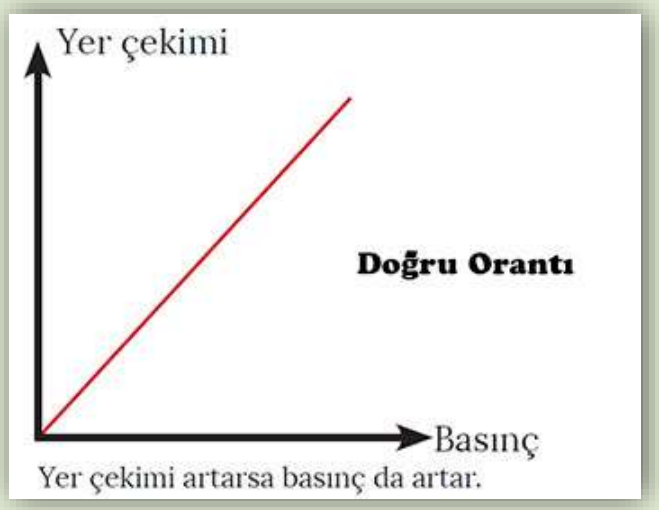
Basıncı etkileyen faktörler

1.Yükselti arttıkça basınç azalır. Sebebi ise havanın yoğunluğunun azalmasıdır.

Yükselti arttıkça basınç azalır.

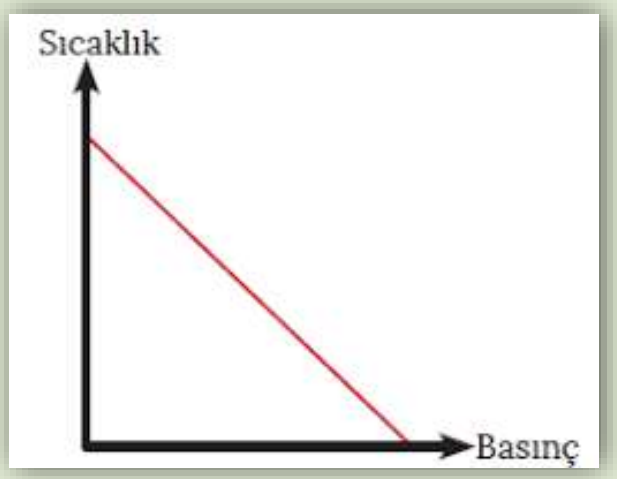
2.Yerçekimi artıkça basınç artar. Sebebi ise yerçekiminin etkisiyle gazların yeryüzüne doğru çekilmesidir.

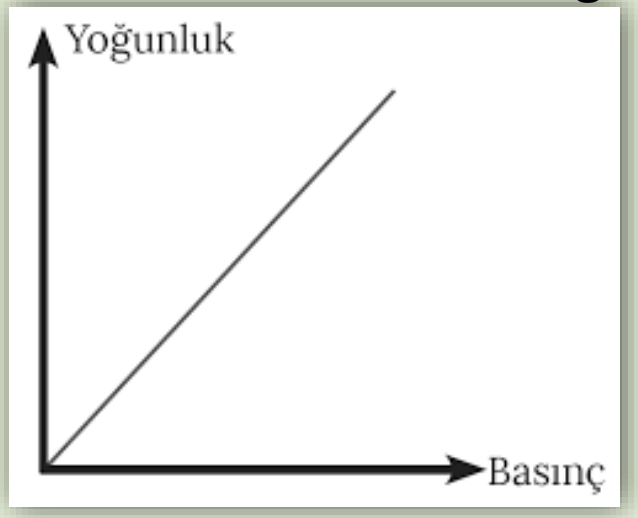
Yer çekimi artarsa basınç da artar.

Basıncı etkileyen faktörler

3.Sıcaklık arttıkça basınç azalır. Sıcaklık azaldıkça basınç artar. Çünkü ısınan hava yükselir ve basıncı azaltır. Soğuyan hava ise ağırlaşır, çöker bu şekilde havanın basıncı artar.

4.Yoğunluk arttıkça basınç artar. Havada ne kadar nem ve gaz yoğunluğu fazlaysa basınç o kadar artar.

Dinamik Basınç: Dünya'nın günlük hareketine bağlı olarak oluşan basınçtır. (matematik konum)

- Sürekli basınç merkezleridir.
- 30. ve 60. enlemlerde görülürler.
- Asor ve İzlanda basıncı dinamik kökenlidir.

Termik Basınç: Mevsimsel sıcaklık değişimlerine bağlı olarak ortaya çıkan basınç merkezleridir.

- Karasallığın etkisiyle oluşmaktadırlar.
- Geçici basınç merkezleridir.
- Sibirya ve Basra termik kökenlidir.

TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN BASINÇ MERKEZLERİ

1.İzlanda Dinamik Alçak Basınç

- 60. enlemlerde bulunan İzlanda'dan doğar.
- Dünya'nın günlük hareketine bağlı olarak doğmuştur.
- Yıl boyunca etkilidir. (Sürekli)
- Türkiye'yi daha çok kışın etkilemektedir.
- Etkili olduğu dönemde ılık ve nemli hava getirerek yağışlara neden olmaktadır.
- En fazla Marmara bölgesinde etkilidir.

2.Asor Dinamik Yüksek Basınç

- 30. enlemlerdeki Asor adalarından doğar.
- Dünya'nın günlük hareketine bağlı olarak oluşmuştur.
- Yıl boyunca etkilidir. (sürekli)
- Türkiye'yi en fazla yazın etkiler.
- Sıcak ve kuru karakterlidir. Deniz üzerinden geçerken nem kazanırsa kıyıda az miktarda yağış bırakabilir. İç kesimlerde sıcaklığın aşırı artmasına neden olur.
- En fazla Ege ve Akdeniz'de etkilidir.
- Yüksek basınç olmaları sebebiyle kirli havanın atmosferde yükselmesini engelleyerek hava kirliliğinin artmasına neden olur.

3.Sibirya Termik Yüksek Basınç

- Sibirya'da oluşur.
- Oluşumunda karasallık etkilidir.
- Kış döneminde oluşur. (Geçicidir)
- Soğuk ve kuru hava kütleleri taşır.
- Ayaz ve don olaylarını arttırır.
- En fazla Doğu Anadolu'da etkili olmaktadır.
- Yüksek basınç olmaları sebebiyle kirli havanın atmosferde yükselmesini engelleyerek hava kirliliğinin artmasına neden olur.

4.Basra Termik Alçak Basınç

- Basra körfezi çevresinde oluşur.
- Oluşumunda karasallık etkilidir.
- Yazın etkilidir. (Geçicidir)
- Etkili olduğu dönemde, Güneydoğu Anadolu bölgesi ve tüm Türkiye'de aşırı sıcaklığa, şiddetli buharlaşmaya ve kuraklığa neden olur.
- Basra Çölü'nden çöl tozları taşır.
- Muson sisteminin bir uzantısıdır.

TÜRKİYE'Yİ ETKİLEYEN BASINÇ MERKEZLERİ

İZLANDA DİNAMİK ALÇAK BASINCI

- 60. enlemlerde bulunan İzlanda'dan doğar.
- Dünya'nın günlük hareketine bağlı olarak doğmuştur.
- Yıl boyunca etkilidir. (Sürekli)
- Türkiye'yi daha çok kışın etkilemektedir.
- Etkili olduğu dönemde ılık ve nemli hava getirerek yağışlara neden olmaktadır.
- En fazla Marmara bölgesinde etkilidir.

AZOR DİNAMİK YÜKSEK BASINCI

- 30. enlemlerdeki Asor adalarından doğar.
- Dünya'nın günlük hareketine bağlı olarak
- oluşmuştur.
- Yıl boyunca etkilidir. (sürekli)
- Türkiye'yi en fazla yazın etkiler.
- Sıcak ve kuru karakterlidir. Deniz üzerinden geçerken nem kazanırsa kıyıda az miktarda yağış bırakabilir.İç kesimlerde sıcaklığın aşırı artmasına neden olur.
- En fazla Ege ve Akdeniz'de etkilidir

Hüseyin Şimşek

İnstagram: hsynsmsk.cografya

Yüksek basınç koşullarının etkili olduğu yerlerde hava kirliliğinde büyük bir artış meydana gelir. Çünkü bu sahalarda alçalıcı hava hareketleri görülür. Bu durumdan dolayı atmosfere salınan gazlar hemen yükselip kaybolmaz. Bu durum hava kirliliğinin artmasına neden olur.

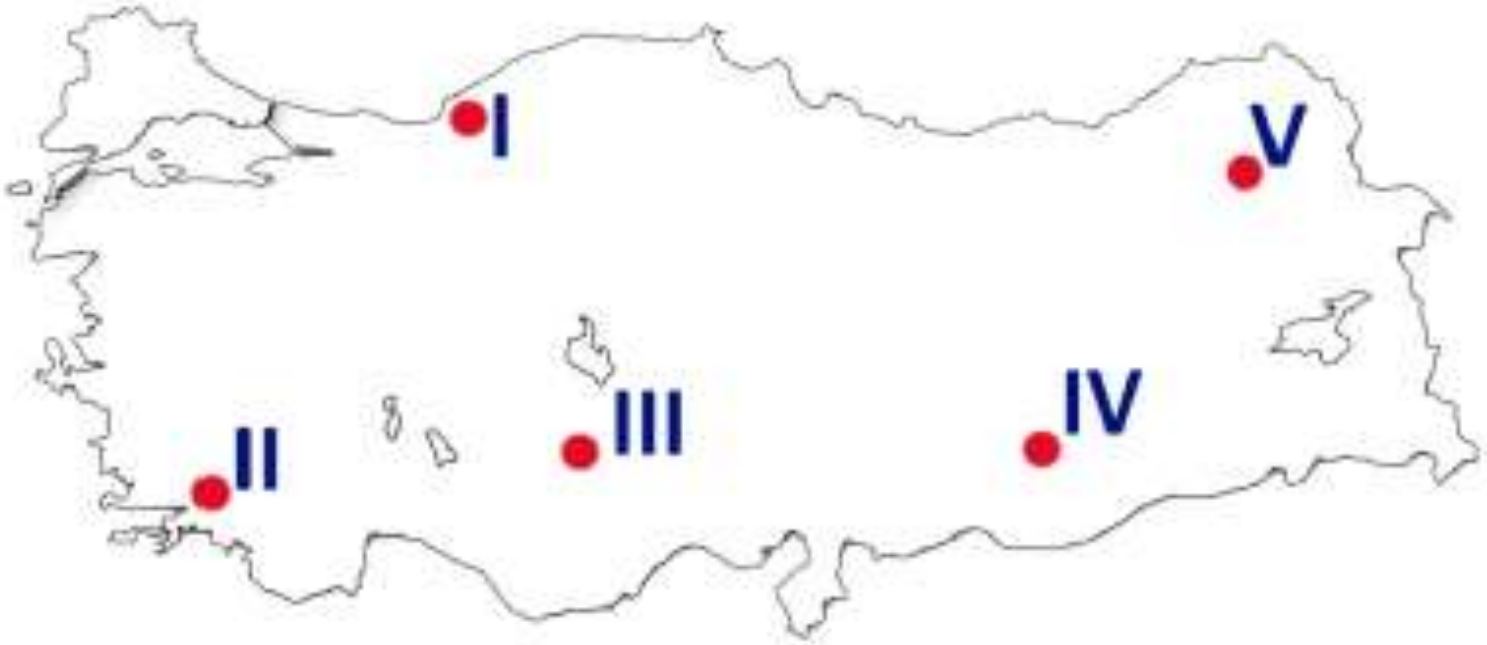
SİBİRYA TERMİK YÜKSEK BASINCI

- Sibirya'da oluşur.Oluşumunda karasallık etkilidir.
- Kış döneminde oluşur. (Geçicidir)
- Soğuk ve kuru hava kütleleri taşır. Ayaz ve don olaylarını arttırır.
- En fazla Doğu Anadolu'da etkili olmaktadır.

BASRA TERMİK ALÇAK BASINCI

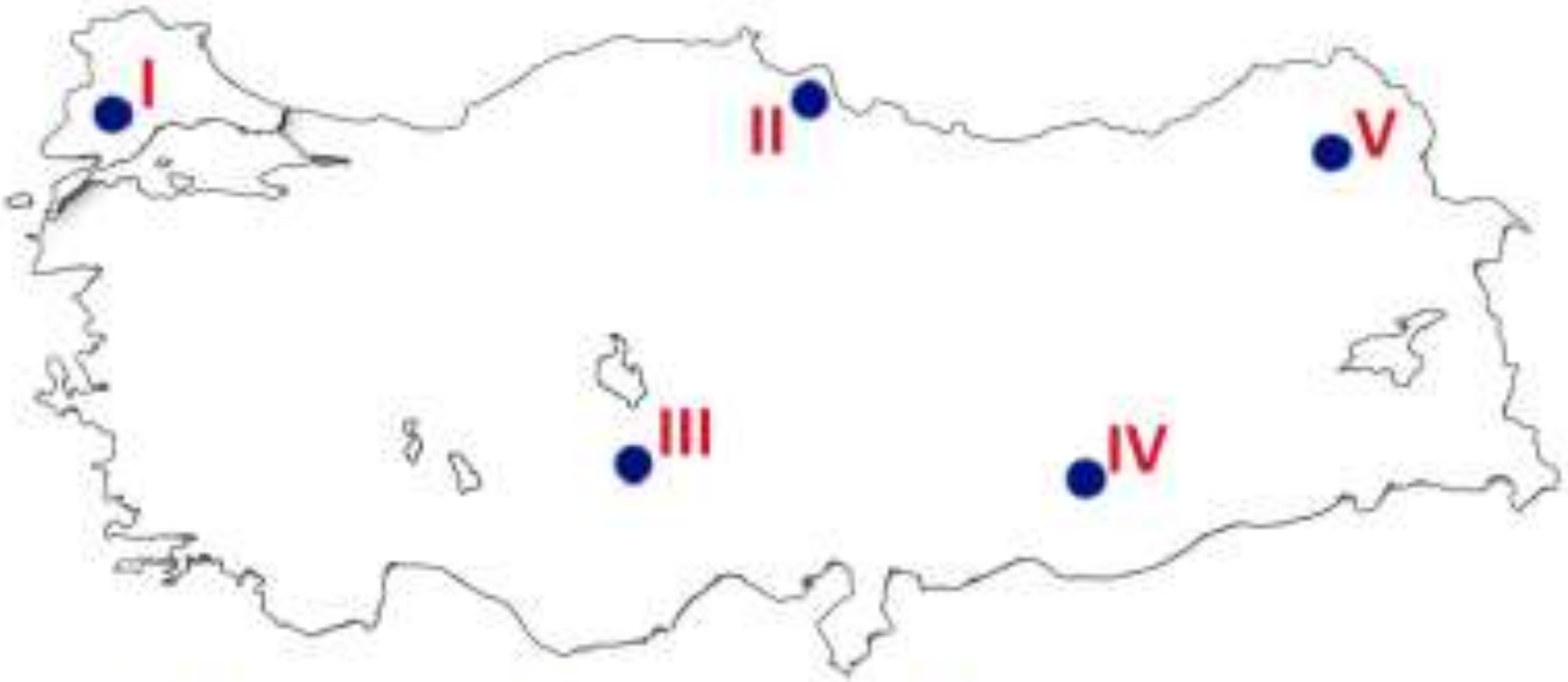
- Basra körfezi çevresinde oluşur.
- Yazın etkilidir. (Geçicidir)
- Etkili olduğu dönemde, Güneydoğu Anadolu bölgesi ve tüm Türkiye'de aşırı sıcaklığa, şiddetli buharlaşmaya ve kuraklığa neden olur.
- Muson sisteminin bir uzantısıdır.
- Güneydoğu Anadolu'da yaz sıcaklıklarının yüksek olmasında etkilidir.

7. Sıcaklık arttıkça basınç azalır. Sıcaklık azaldıkça basınç artar.

Buna göre sadece sıcaklık basınç ilişkisi düşünülürse verilen yerlerin hangisinde temmuz ayında basınç en az olur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Yükselti - basınç ilişkisi düşünüldüğünde verilen yerlerin hangisinde basıncın en az olması beklenir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

I. Yazın İzlanda üzerinden gelen hava kütlesi nemli ve ılık hava kütleleri taşır. Bu sayede özellikle Marmara kıyılarında kışların daha ılık ve yağışlı geçtiği görülür.

II. Yazın Muson sistemine bağlı olarak oluşan Asor basıncı kıyılarda aşırı yağışlara neden olur.

III. Basra üzerinden gelen termik alçak basıncı Güneydoğu Anadolu Bölgesinde buharlaşmanın artmasında ve sıcaklıkların mevsim normallerin üzerine çıkmasına neden olur.

IV. Sibirya üzerinden gelen hava kütleleri özellikle Karadeniz kıyılarında etkili olmakta ve sıcaklık değerlerinin mevsim normallerinin altına inmesine neden olur.

Basınçlarla ilgili olarak aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

A) I ve II
B) II ve III
C) I ve III
D) III ve IV
E) II ve IV

11. Edebiyat öğretmeni Sümeyra Hanım hava durumu haberlerini izlerken Türkiye'nin İzlanda dinamik alçak basıncının etkisi altına gireceğini öğrenmiştir. Buna göre Türkiye'de:

I. Havanın ılımanlaşması
II. Sıcaklığın mevsim normallerinin çok üstüne çıkmasını
III. Yağış miktarının artmasını
IV. Soğuk ve kuru hava kütlelerinin ülkemizi etkileyeceğini

Gibi durumlardan hangisinin yaşanması beklenir?

A) I ve II
B) II ve III
C) I ve III
D) III ve IV
E) II ve IV

- Şehrimizde hava kirliliği çok fazladır.
- Alçalıcı hava hareketlerinin görüldüğü dönemde hava kirliliği çok daha yüksek seviyelere çıkmaktadır.

Buna göre yukarıdaki duruma neden olan basınç merkezleri arasında:

I. Basra Termik Alçak Basınç
II. Sibirya Termik Yüksek Basınç
III. İzlanda Dinamik Alçak Basınç
IV. Azor Dinamik Yüksek basınç

Hangileri yer almaktadır?

A) I ve II
B) II ve III
C) I ve III
D) III ve IV
E) II ve IV

13. Dünya'nın eksen hareketine bağlı ortaya çıkan basınçlara dinamik basınç denir. Buna göre:

I. İzlanda
II. Sibirya
III. Azor
IV. Basra

Verilenlerden hangisi dinamik basınç alanlarıdır?

A) I ve II
B) II ve III
C) I ve III
D) III ve IV
E) II ve IV

16. Türkiye'yi etkileyen aşağıdaki basınç merkezlerinden hangisi muson sistemine bağlı olarak ortaya çıkmıştır?

A) Asor Dinamik Yüksek Basınç
B) Basra Termik Alçak Basınç
C) İzlanda Dinamik Alçak Basınç
D) Sibirya Termik Yüksek Basınç
E) Doğu Akdeniz Alçak Basıncı

Türkiye'yi verilen doğrultudan etkileyen basınç merkezi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Sıcaklıkların mevsim normallerinin üzerine çıkmasına ve buharlaşmanın artmasına neden olur.
B) Ülkemize çöl tozlarının taşınmasına neden olur.
C) Maksimum nemin azalmasına bağıl nemin artmasına neden olur.
D) Yaz sıcaklıklarının diğer bölgelerden fazla olması üzerinde etkilidir.
E) Havanın nem alma kapasitesini artırır.

- Kışın etkisini gösterdiğinde, dinamik antisiklon sisteminin yapısı gereği meteorolojik açıdan sakin havalara neden olur. Rüzgâr esmediği için, özellikle şehirlerde hava kirliliğine neden olur.

Özellikle Ege ve Akdeniz'de durgun özelliğinden dolayı hava kirliliği yaratan basınç merkezi hangisidir?

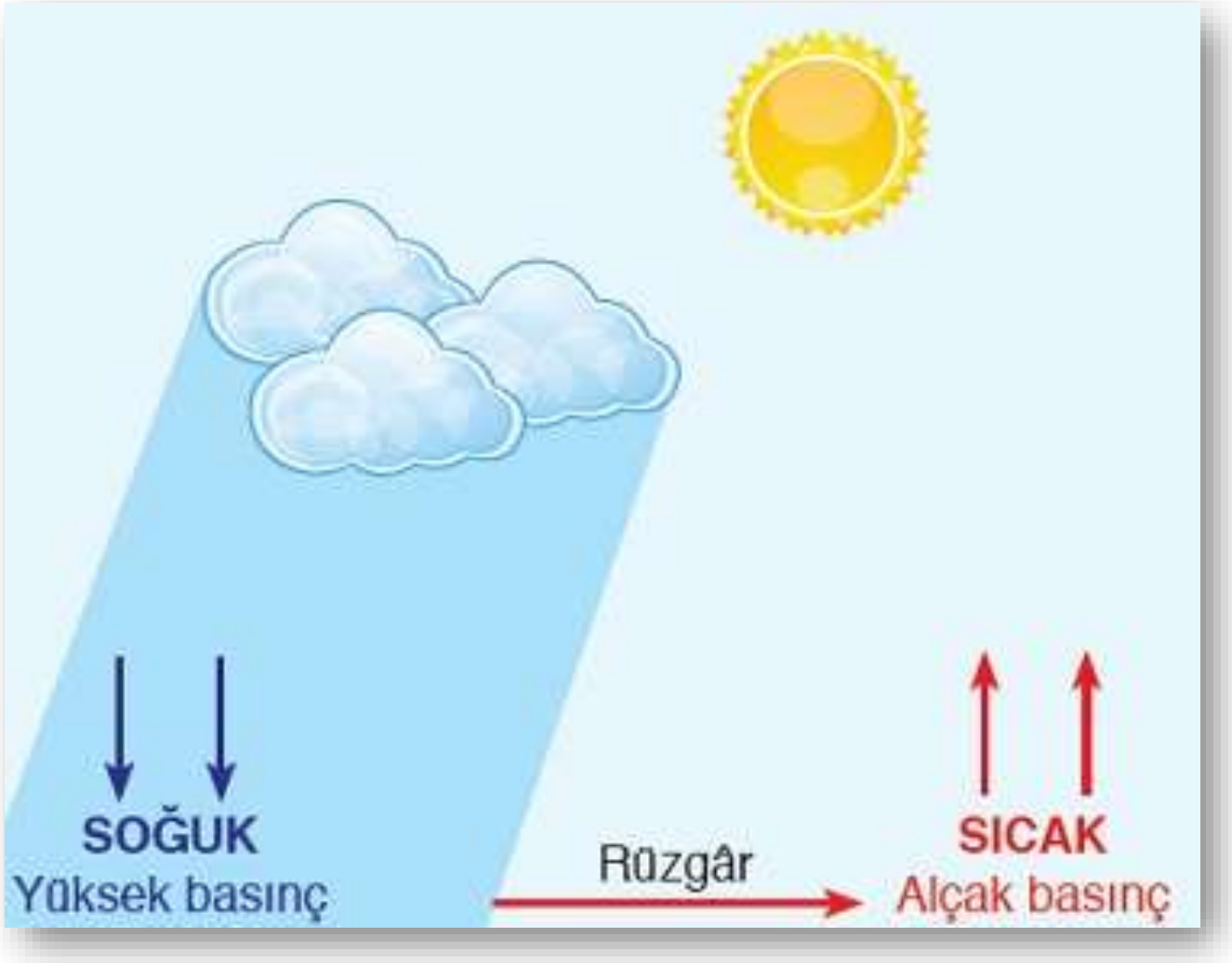
A) Asor
B) Basra
C) Aleut
D) Sibirya
E) İzlanda

RÜZGÂRLAR

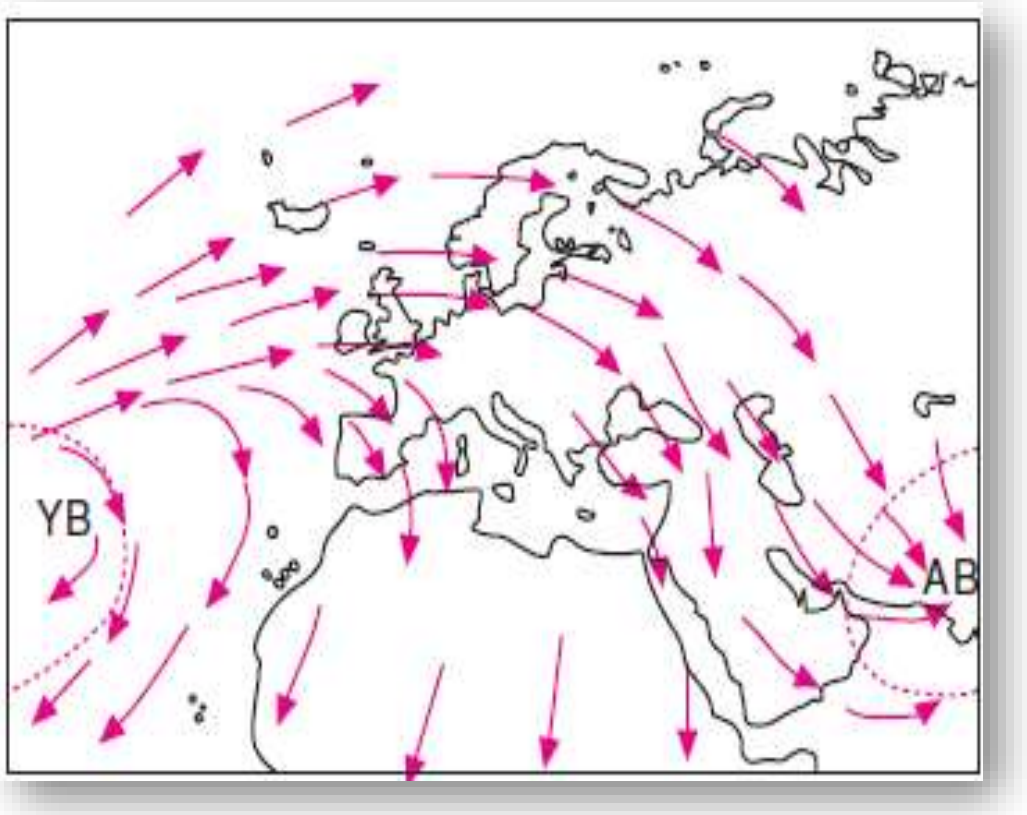
HÜSEYİN ŞİMŞEK

Yüksek basınç alanlarından alçak basınç alanlarına doğru alan yatay hava akımlarına rüzgâr denir.

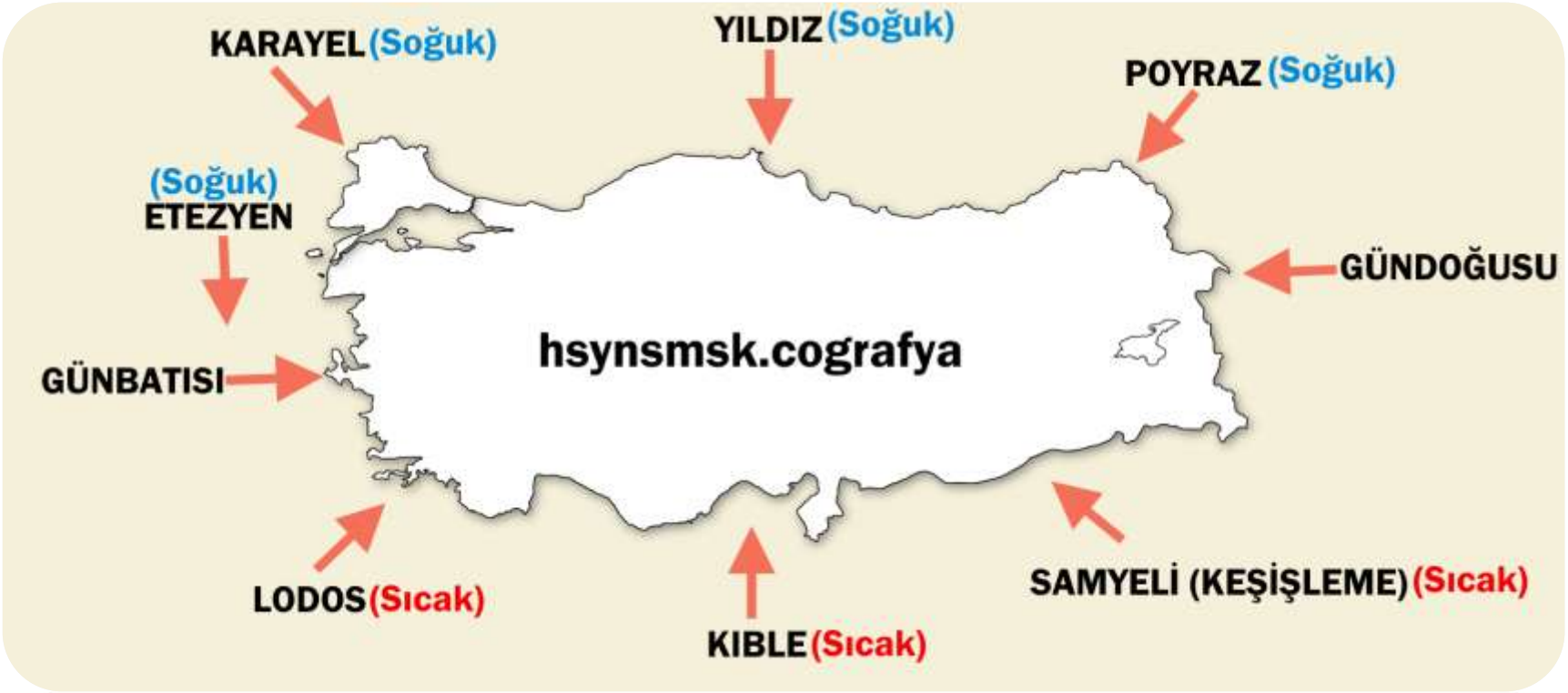

Rüzgâr türleri

1.Sürekli rüzgârlar: Türkiye'nin Orta Kuşak'ta bulunmasının sonucu olarak ülkemizde Batı Rüzgârları görülmektedir.

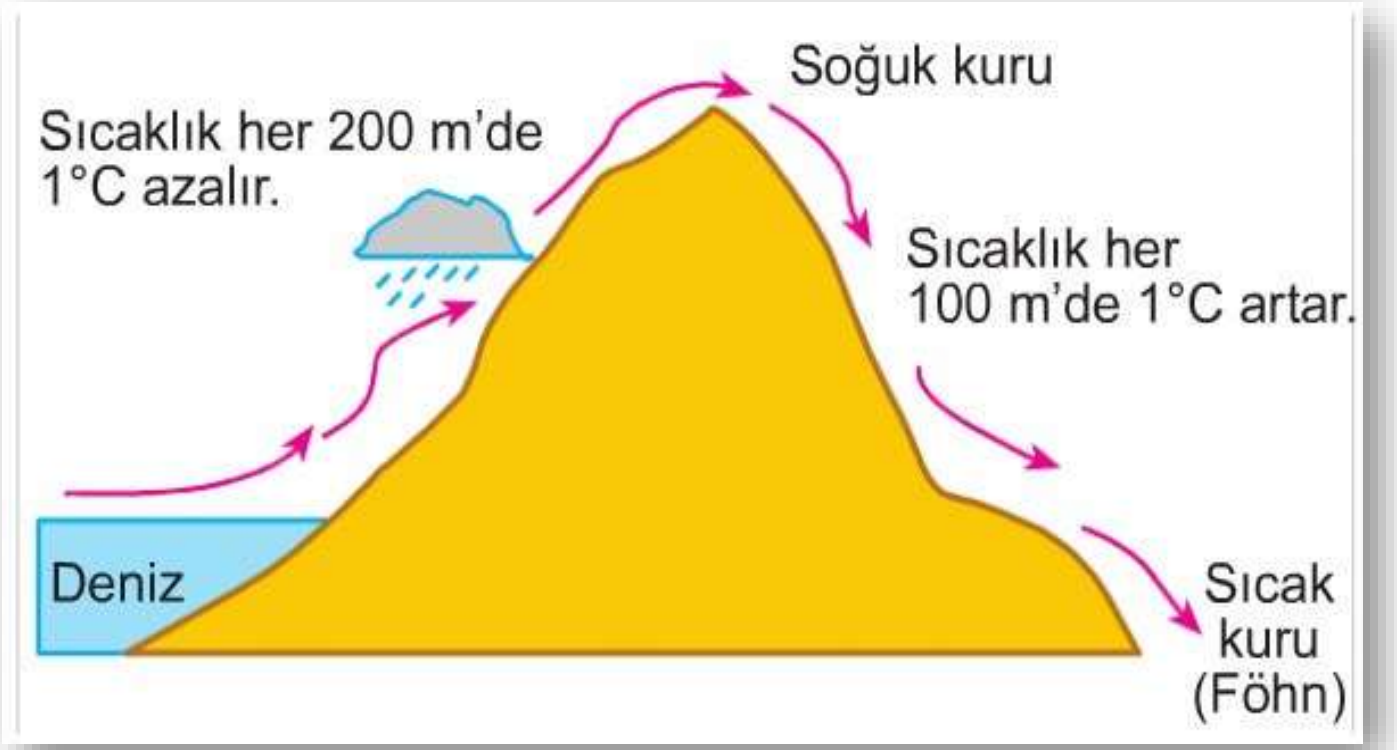

2.Yerel rüzgârlar: **Yerel basınç farklarına bağlı olarak ortaya çıkan rüzgarlardır. Ülkemizin Kuzey Yarım Küre'de bulunmasında bağlı olarak kuzeyden esenler soğuk, güneyden esenler sıcaktır.**

Yıldız, kuzeyden esen soğuk ve şiddetli bir rüzgârdır. Bu rüzgâr da daha çok Karadeniz ve Marmara bölgelerinde etkili olmaktadır.	**Kıble, güneyden esen sıcak bir rüzgârdır. Akdeniz üzerinden geldiği için nemlidir**
Poyraz, kuzeydoğudan esen soğuk bir rüzgârdır. Çoğunlukla fırtına şeklinde eser. Yaz döneminde serinletici etkide bulunmaktadır. Bu rüzgâr daha çok Marmara ve Karadeniz bölgelerinde etkili olmaktadır.	**Samyeli,** güneydoğudan esen sıcak ve kuru bir rüzgârdır. Daha çok Güneydoğu Anadolu'yu etkileyen bu rüzgâr, kurutucu etkisinden dolayı bitkilere zarar verir.
Etezyen rüzgârı, Akdeniz ve Ege denizlerinde kuzeybatıdan esen bir rüzgârdır. Mayıs ayından eylül ayına kadar etkili olan bu rüzgâr, estiği yerlerde sıcaklığı düşürür. Zaman zaman fırtına şeklinde eser.	**Lodos,** güneybatıdan eser. Estiği yerlerde sıcaklığı yükselten ve daha çok Batı Anadolu ve Marmara denizinde etkili olan bir rüzgârdır.

Fön (fön) rüzgârı, Türkiye'de daha çok Kuzey Anadolu Dağları ve Toros Dağları'nın eteklerinde etkilidir. Ege Bölgesi'nde dağlar denize dik uzandığı için görülmez. Bu hava kütleleri yükselirken her 100 metrede 0,5 °C soğur, alçalırken her 100 metrede 1 °C ısınır. Bu nedenle fön, sıcak ve kuru bir rüzgârdır. Bu rüzgârlar, ani kar erimesi ve buna bağlı su baskınlarına neden olabilir.

NOT 1: Aştığı dağın yükseltisi arttıkça fön rüzgârının ısıtıcı etkisi de artar. Örneğin Kaçkar Dağlarını aşarak oluşan fön rüzgârı Yıldız Dağlarını aşarak oluşan fön rüzgârından daha sıcaktır.

NOT 2: Fön rüzgârı etkili olduğu yerde farklı isimler alır. Doğu Anadolu'da karları erittiği için kar yiyen, Konya Ovası'nda ekinleri kuruttuğu için bakır sattıran rüzgârlar olarak bilinir.

NOT 3: Fön rüzgârı etkili olduğu yerlerde mikroklima iklimlerin oluşmasına zemin hazırlar.

3.Günlük rüzgârlar

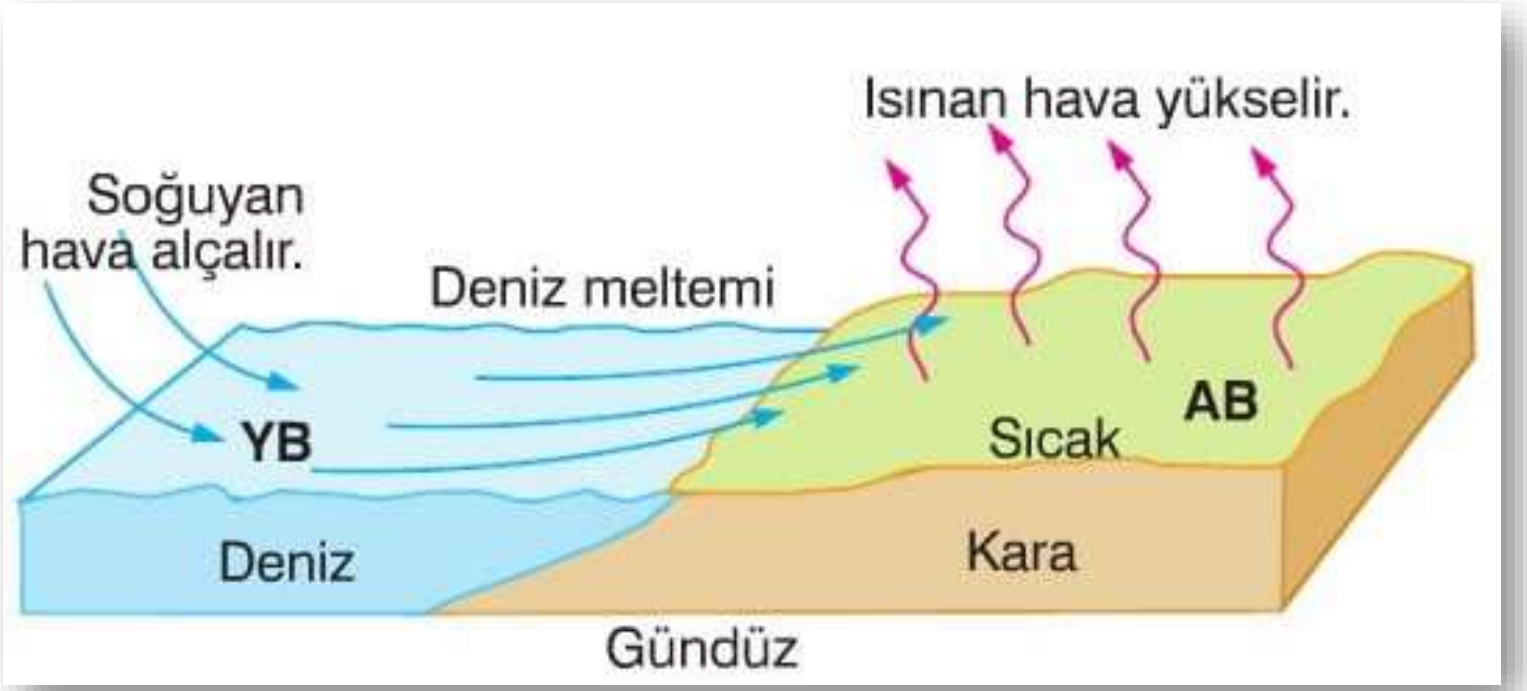
Bu rüzgârların oluşmasında:

- Dünya'nın günlük hareketi
- Günlük sıcaklık farkı
- Günlük basınç farkı
- Yer şekillerinin engebelilik durumu
- Ülkemizin yarımada olması

Gibi durumlar etkili olmaktadır.

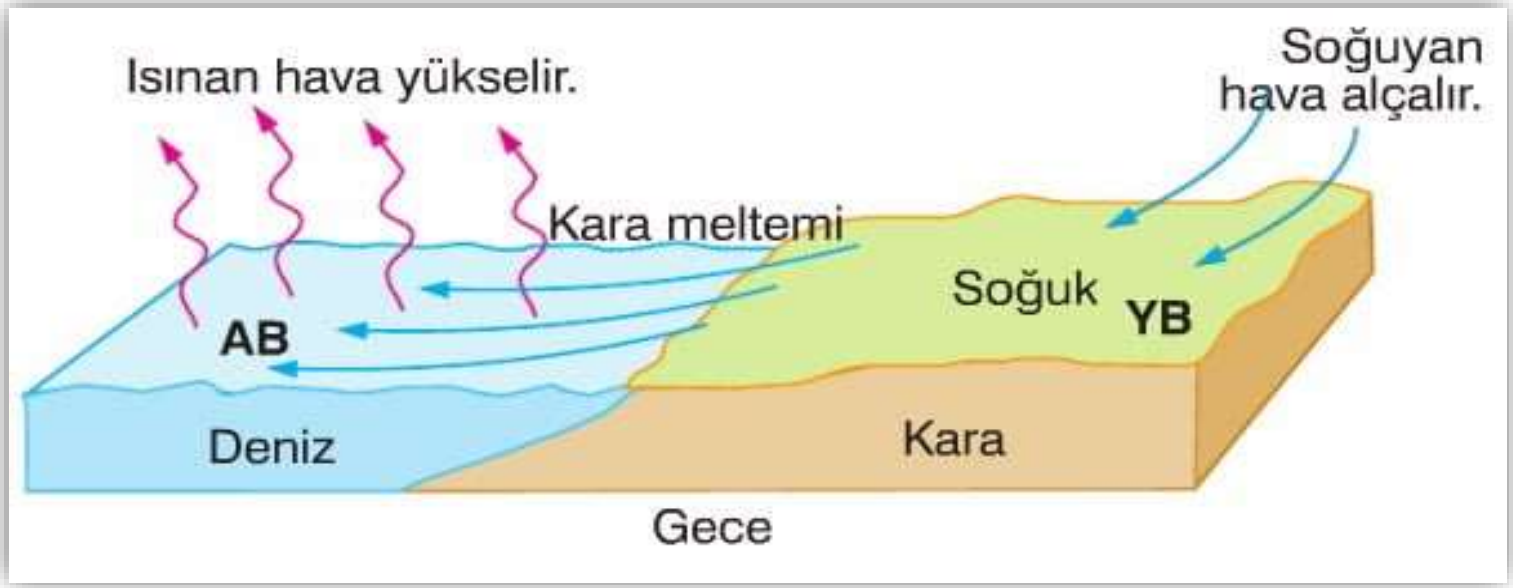
Deniz meltemi

- Gündüz kara denizden daha sıcaktır. Bu yüzden karalarda **AB** oluşur.
- Gündüz denizler karalardan daha soğuktur. Bu yüzden denizlerde **YB** oluşur.
- Bu yüzden gündüz, denizden karaya doğru eserler.
- Ege ve Akdeniz kıyılarında bu rüzgârlara **imbat** ismi verilir.

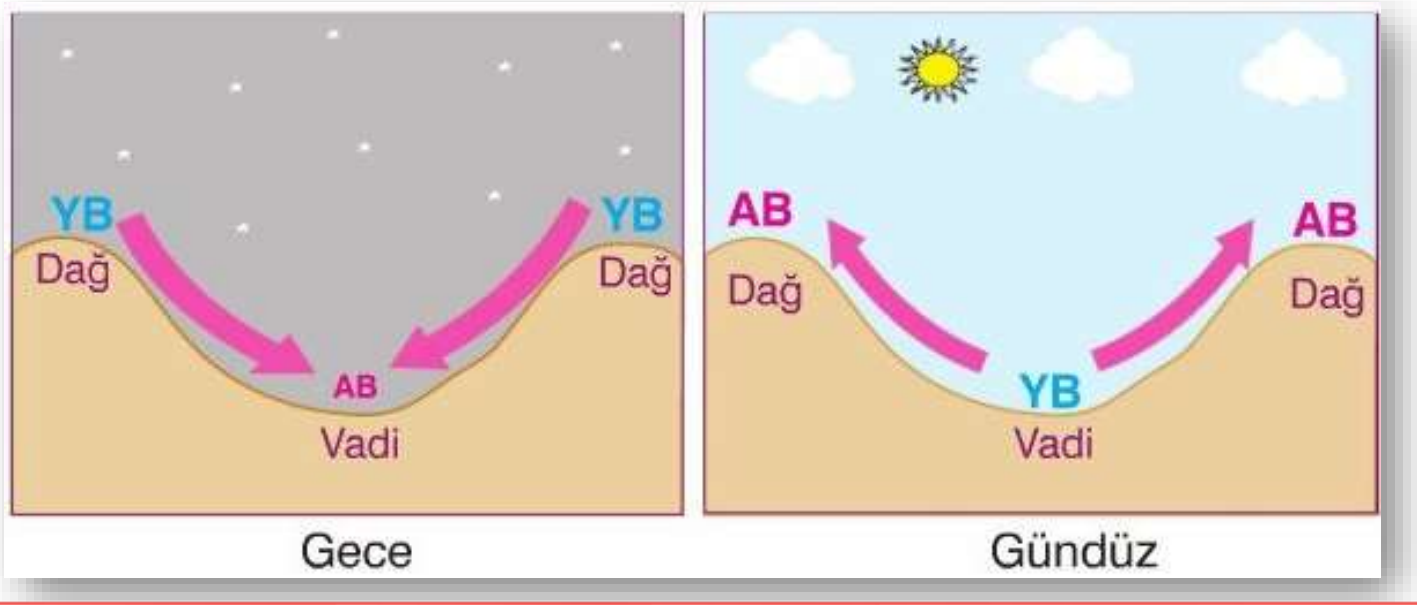
Kara Meltemi

- Gece kara denizden daha soğuktur. Bu yüzden karalarda **YB** oluşur.
- Gece denizler karalardan daha sıcaktır. Bu yüzden denizlerde **AB** oluşur. Bu yüzden rüzgâr gece, karadan denize doğru eserler.
- Ege ve Akdeniz kıyılarında bu rüzgârlara **imbat** ismi verilir.
- Karadan çıkış yaptığı için **kara meltemi** adı verilir

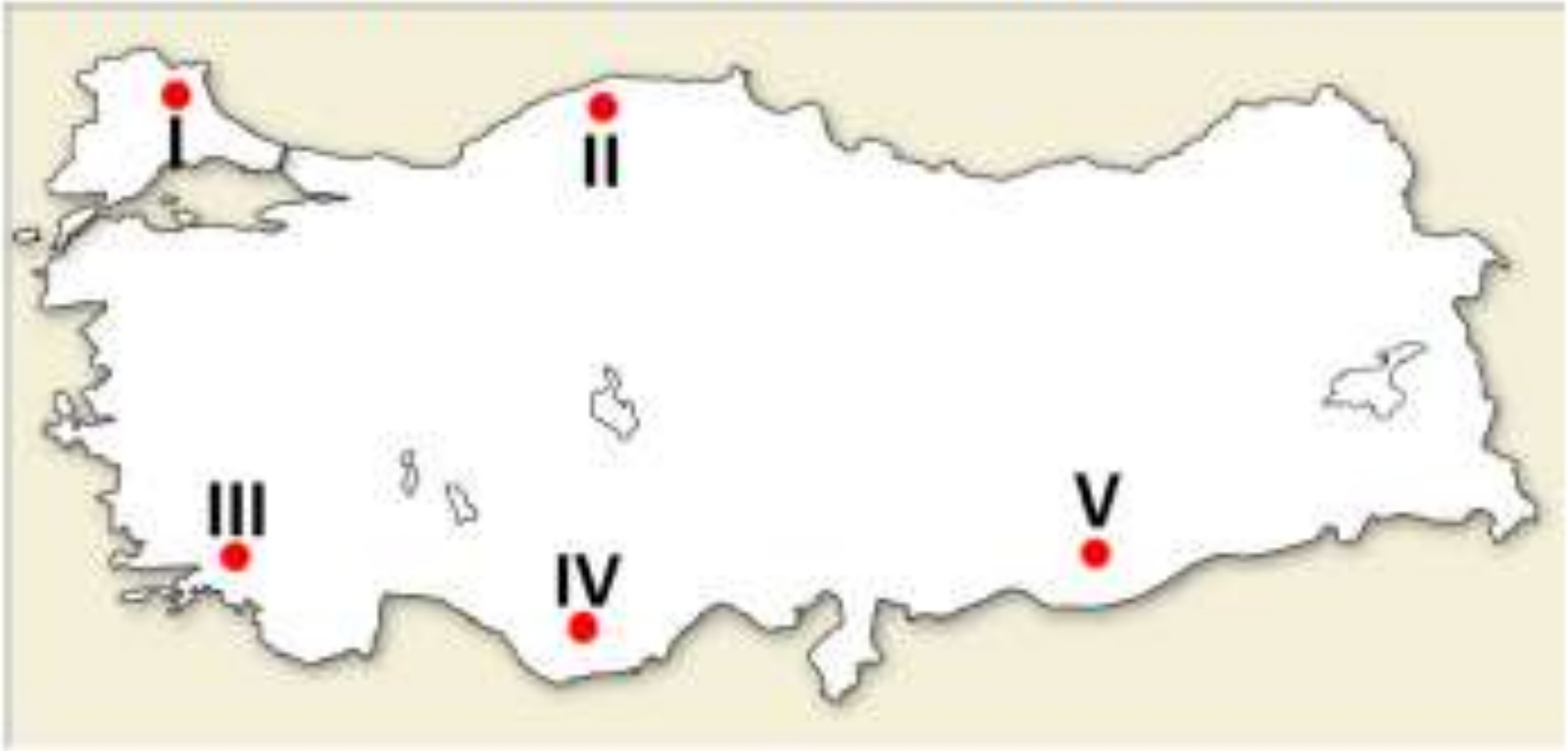
Vadi Meltemi ve Dağ Meltemi

Gündüz dağ yamaçları vadilere göre fazla ısınır, dağ yamaçları alçak basınç alanı, vadi yamaçları ise yüksek basınç alanı haline gelir. Böylece dağdan vadiye doğru meltem rüzgârı oluşur. Bu rüzgârlara denir. Gece olduğunda ise bu durumun tam tersi yaşanır ve dağ meltemleri oluşur.

NOT: Bu rüzgârın oluşabilmesi için engebeli bir arazi yapısına ve yer şekilleri arasında belirgin bir sıcaklık farkının oluşmasına ihtiyaç vardır. Bu yüzden düz yerlerde bu rüzgâr yaygın olarak görülmez. Örneğin Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesinde bu rüzgârlar çok yaygın değildir.

1. Yer şekillerinin engebeli olduğu yerlerde sürtünmenin etkisiyle rüzgârların hızı azalır.

Buna göre verilen numaralı alanların hangisinde rüzgârın hızının daha fazla olması beklenir?

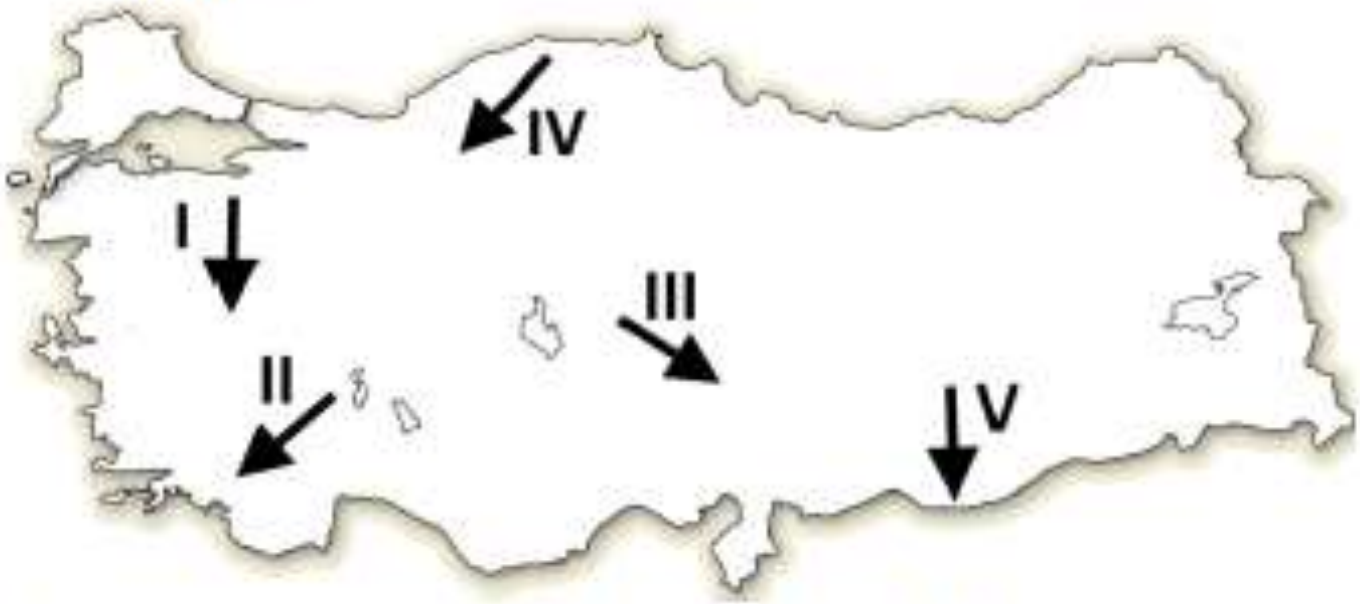
A) I B) II C) III D) IV E) V

- Türkiye'de enleme bağlı olarak genel olarak kuzeyden esen rüzgârlar sıcak, kuzeyden esen rüzgârlar ise soğuktur.

Buna göre aşağıda verilen rüzgârlardan hangisi yön fark etmeksizin sürekli ısıtıcı etki yapar?

A) Keşişleme
B) Fön
C) Lodos
D) Gündoğusu
E) Kıble

2. Bir hava durumu haberinde meteorolog bugün rüzgârın poyraz ve yıldızdan 25 km hızla eseceğini söylemiştir.

Buna göre yukarıdaki rüzgârların hangisinin yönü yanlış verilmiştir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Yukarıda bazı rüzgârların esiş doğrultuları gösterilmiştir. Buna göre bu rüzgârlardan hangileri sıcaklık ve nem özellikleri bakımından birbirine daha çok benzerdir?

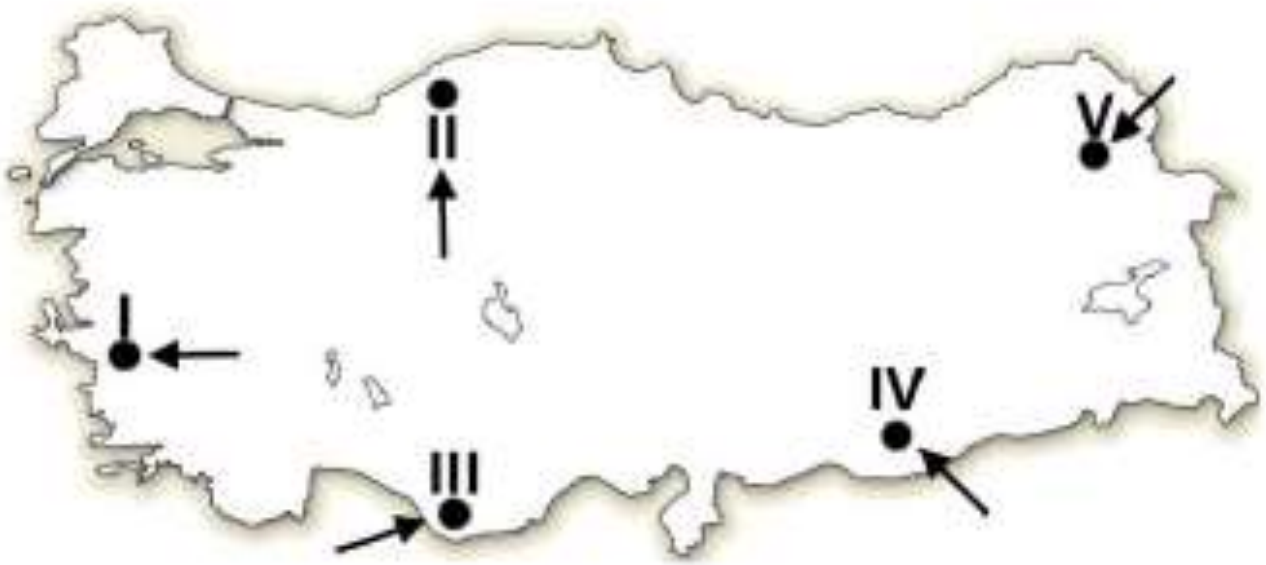
A) Lodos – Karayel
B) Karayel – Fön
C) Lodos – Samyeli
D) Fön – Lodos
E) Samyeli – Fön

6. Türkiye'de meltem rüzgârlarının oluşumunda:

I. Dünya'nın günlük hareketi
II. Mevsimlik basınç farkları
III. Yer şekilleri
IV. Sürekli basınç merkezleri

Hangileri etkili olmuştur?

A) I ve II
B) II ve III
C) I ve III
D) III ve IV
E) II ve IV

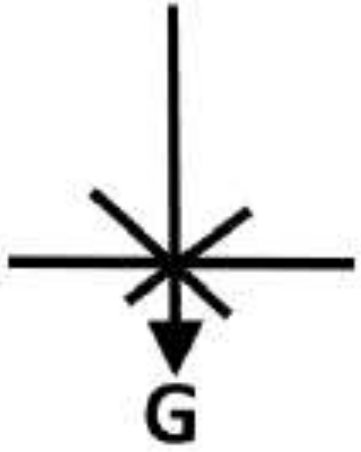
Yukarıda verilen alanların mutlak nem miktarları aynıdır. Bu alanlarda etki olan rüzgâr doğrultuları verilmiştir. Buna göre yağışın hangisinde daha önce yaşanması beklenir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

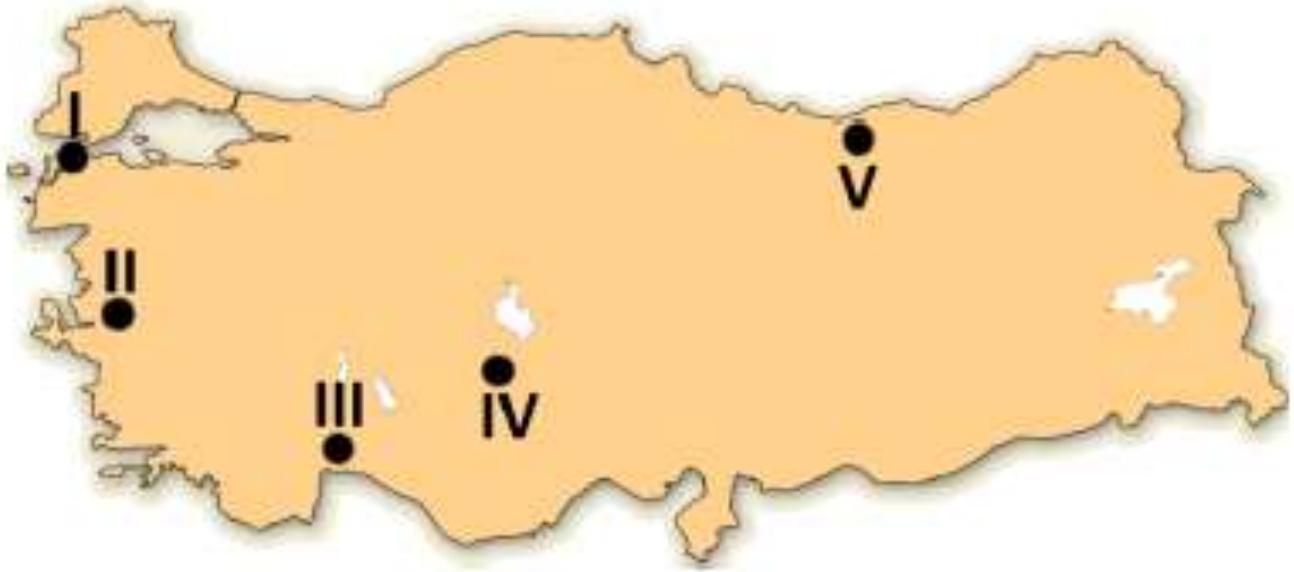

Yukarıda rüzgar frekansı verilen merkez aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Aydın
B) Konya
C) Rize
D) Antalya
E) İstanbul boğazı

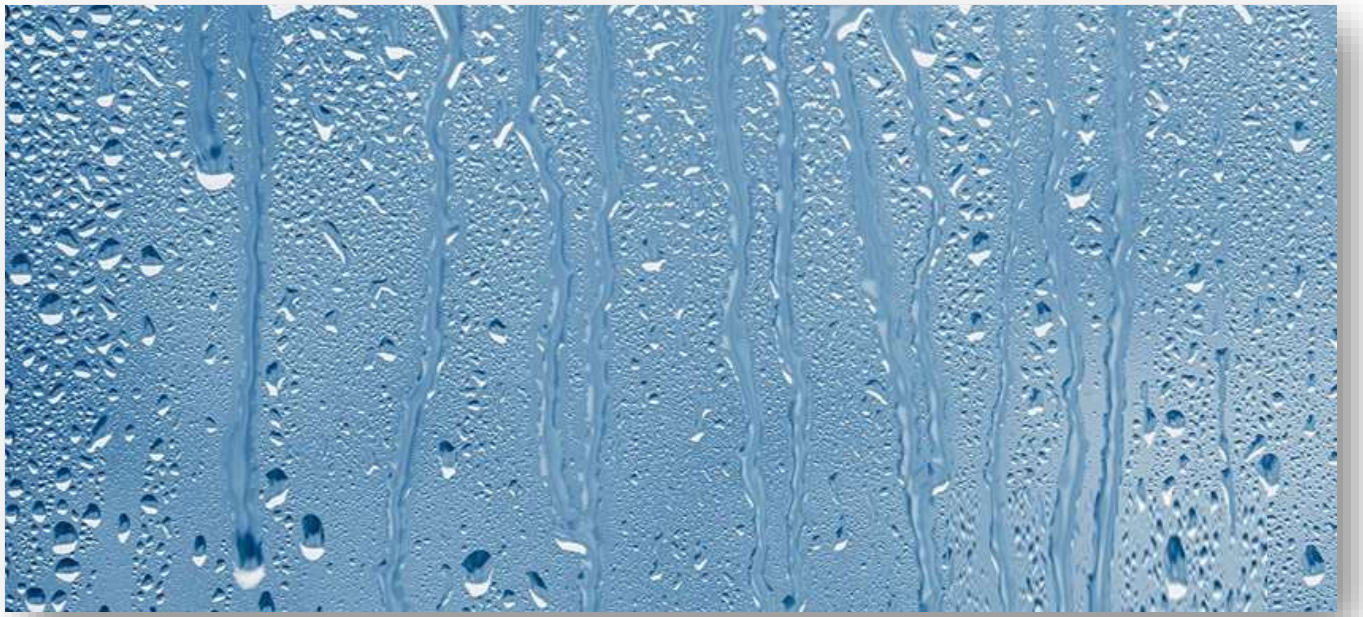

Yukarıda verilen rüzgâr frekans gülü aşağıda verilen haritadaki işaretli noktaların hangisine aittir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

NEMLİLİK

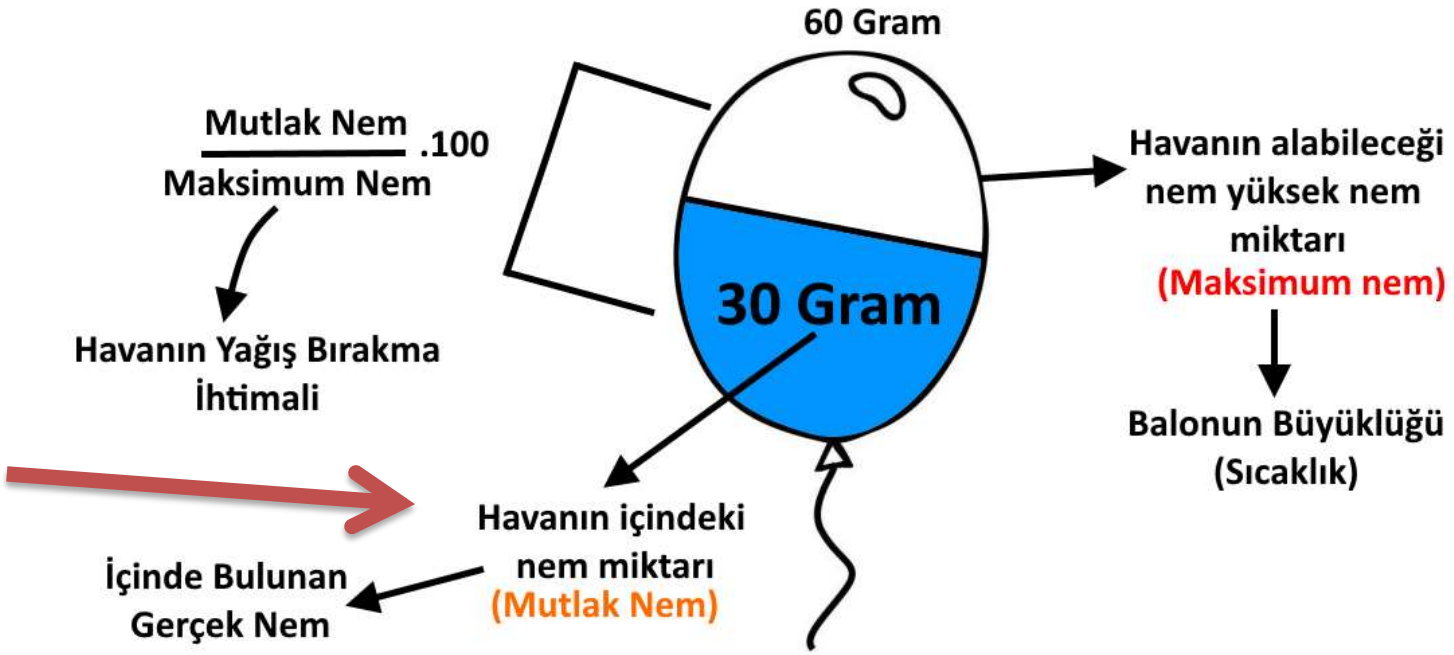
HÜSEYİN ŞİMŞEK

Nemliliği etkileyen faktörler:

- Buharlaşma miktarı arttıkça nemlilik artar.
- Sıcaklık arttıkça buharlaşma miktarı artar. Buharlaşma miktarı arttıkça nemlilik artar.
- Yükselti arttıkça nemlilik azalır. Çünkü nem ağır bir gazdır.
- Basınç arttıkça nemlilik azalır. Basınç azaldıkça nemlilik artar.
- Buharlaşma yüzeyinin genişliği arttıkça buharlaşma miktarı artar. Bu da nemliliğin artmasına yol açar.

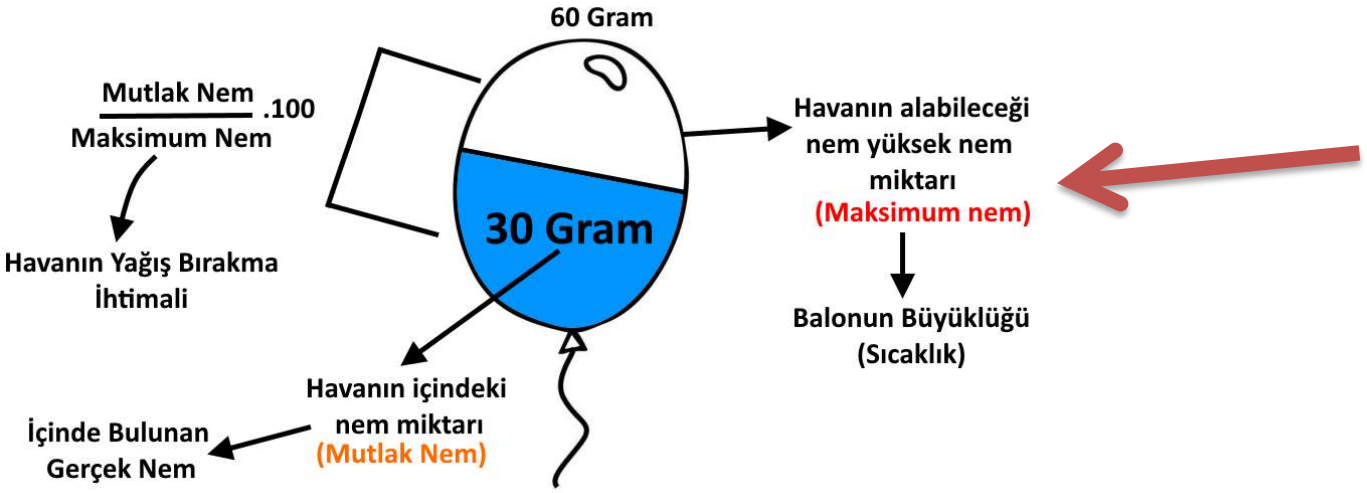
1.Mutlak nem nedir?

- Büyük su kütlelerinin olduğu yerlerde mutlak nem fazla olur.
- Su kütlesi ile birlikte sıcaklığında fazla olması buharlaşmayı artıracağı için mutlak nemi de artırır.
- Mutlak nem Türkiye'de en çok Akdeniz kıyılarındadır. Kuzeye doğru azalır.
- Kıyılarımızda mutlak nemi en az olan yer Karadeniz kıyılarıdır. (Enleme bağlı sıcaklık ve buharlaşma düşük olduğu için)
- Mutlak nem kıyıdan iç kesimlere gidildikçe azalır.

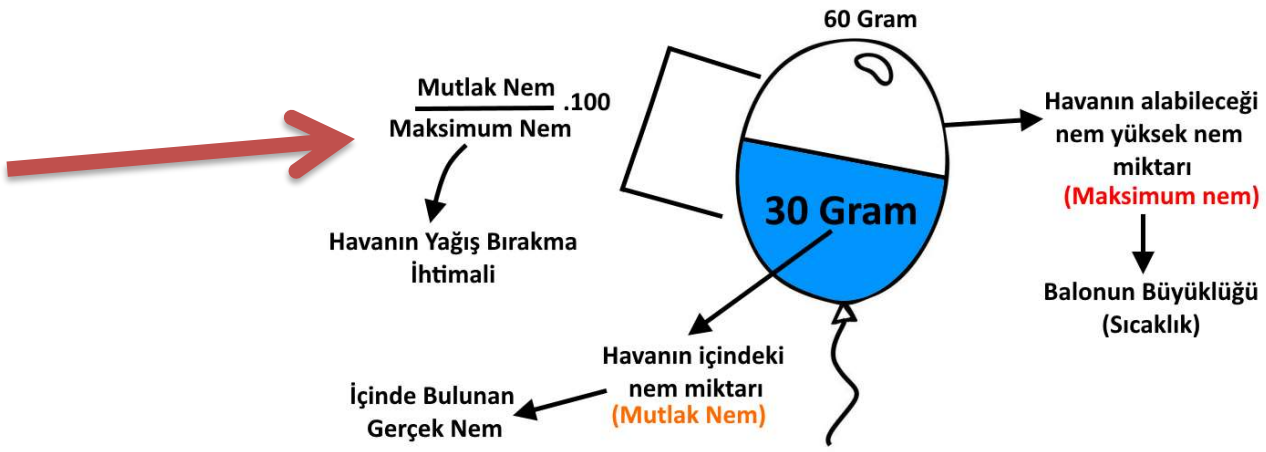
2.Maksimum nem Nedir ?

- 1m3 havanın alabileceği en fazla nem miktarıdır.
- Maksimum nem havanın neme doyma noktasıdır.
- Maksimum nem miktarı sıcaklık ile doğru orantılıdır
  - ✓Sıcaklık artarsa maksimum nem (havanın nem taşıma kapasitesi) artar
  - ✓Sıcaklık azalırsa maksimum nem azalır.
- Maksimum nem yazın en yüksek en sıcak bölgemiz olan G.Doğu Anadolu Bölgesi'ndendir. Kışın ise Akdeniz Bölgesi'nde fazladır.
- Maksimum nemin yazın en düşük olduğu bölüm ise yazın en serin olan Erzurum – Kars bölümüdür.
- Maksimum nem yükselti ile ters orantılıdır.

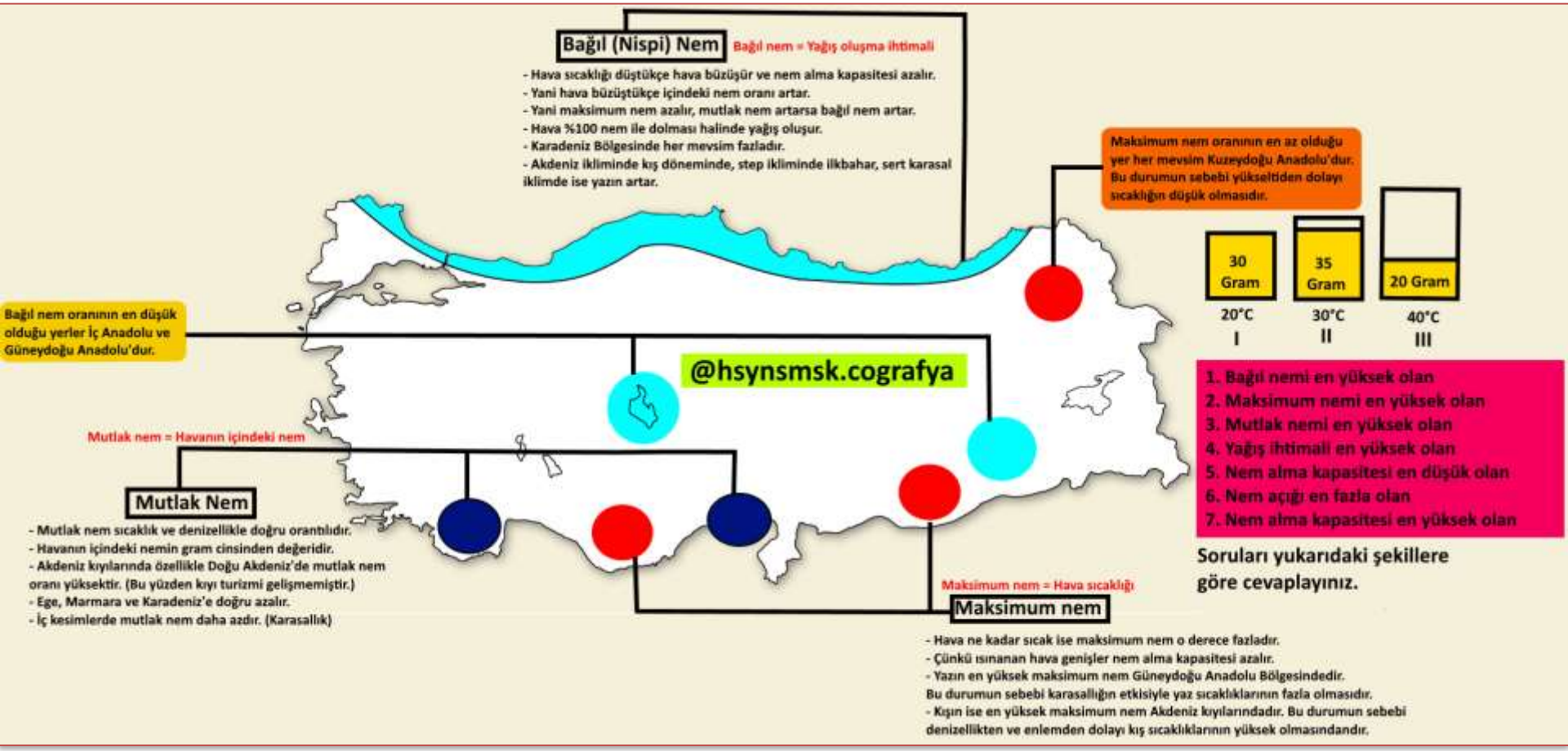

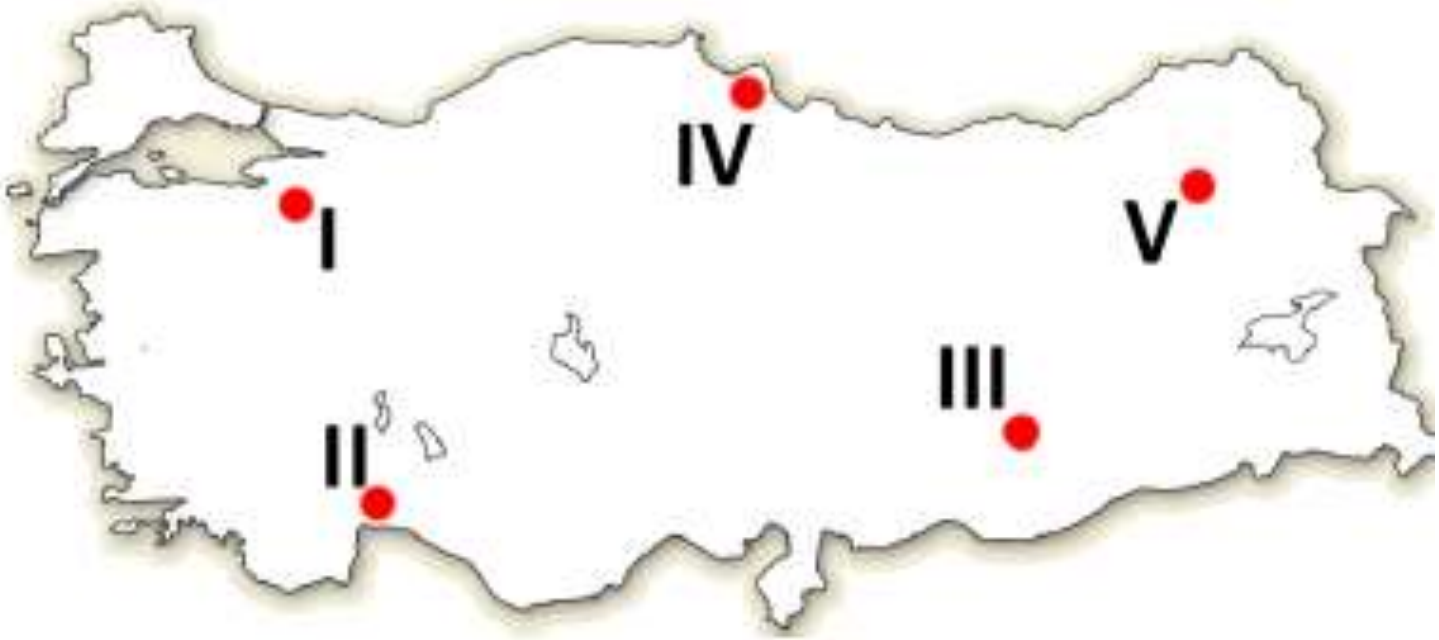
3.Bağıl nem – Nisbi Nem (Oransal Nem)

- Yağışın başlaması için gerekli olan nemdir. Sıcaklık ile ters, yükselti ile doğru orantılıdır.
- Bağıl nemin %100 olması demek yağış olacağı havanın neme doyduğu ve yağış olacağı anlamına gelir.
- Mutlak nem ile maksimum nem miktarı birbirine eşit olursa bağıl nem %100 olur.
- Sıcaklık ile bağıl nem ters orantılıdır.
- Yıl boyunca bağıl nem değerlerinin en yüksek olduğu yer;
- En çok yağış alan Rize ve çevresidir. Rize'de bağıl nem'in en yüksek olmasının nedeni kıyıda ve sıcaklığın daha düşük olmasıdır.
- Bağıl nem yüksek olursa nem açığı az olur.
- Bağıl nem düşük olursa nem açığı fazla olur.

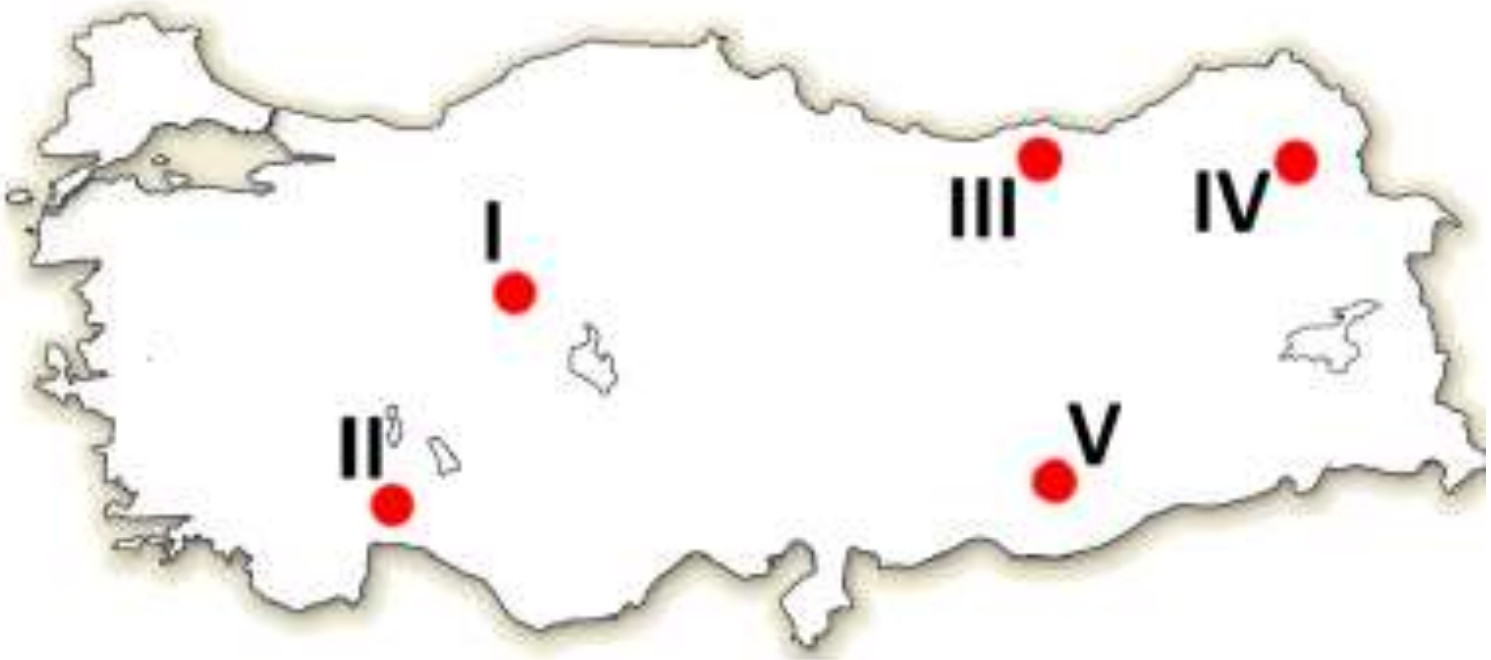
- **Yazın bağıl nem değerlerinin en düşük olduğu yer G. Doğu Anadolu bölgemizdir. Nedeni;**
  - Sıcaklığın yüksek olması (Maksimum nem yüksek – Balon büyük)
  - Karasallığın etkisiyle mutlak nemin az olması (Balonda su az)

Yukarıda verilen haritada numaralı alanların hangilerinde Ocak ayı ve Temmuz ayı maksimum nem oranı yüksektir?

	OCAK		AĞUSTOS
A)	I	-	II
B)	II	-	III
C)	III	-	IV
D)	IV	–	V
E)	III	-	II

Temmuz ayında yukarda verilen numaralı alanların hangisinde havanın nem taşıma kapasitesi en fazladır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

I. Ocak ayında en yüksek mutlak nem

II. Temmuz ayında en yüksek maksimum nem

III. Bağıl nem oranı en yüksek olan alan

Yukarıda verilen bilgiler haritada verilen alanlarla eşleştirilirse hangisi doğru sıralama olur?

A) Trabzon – Mardin – Antalya

B) Mardin – Trabzon – Antalya

C) Trabzon – Antalya – Mardin

D) Antalya – Mardin – Trabzon

E) Antalya – Trabzon – Mardin

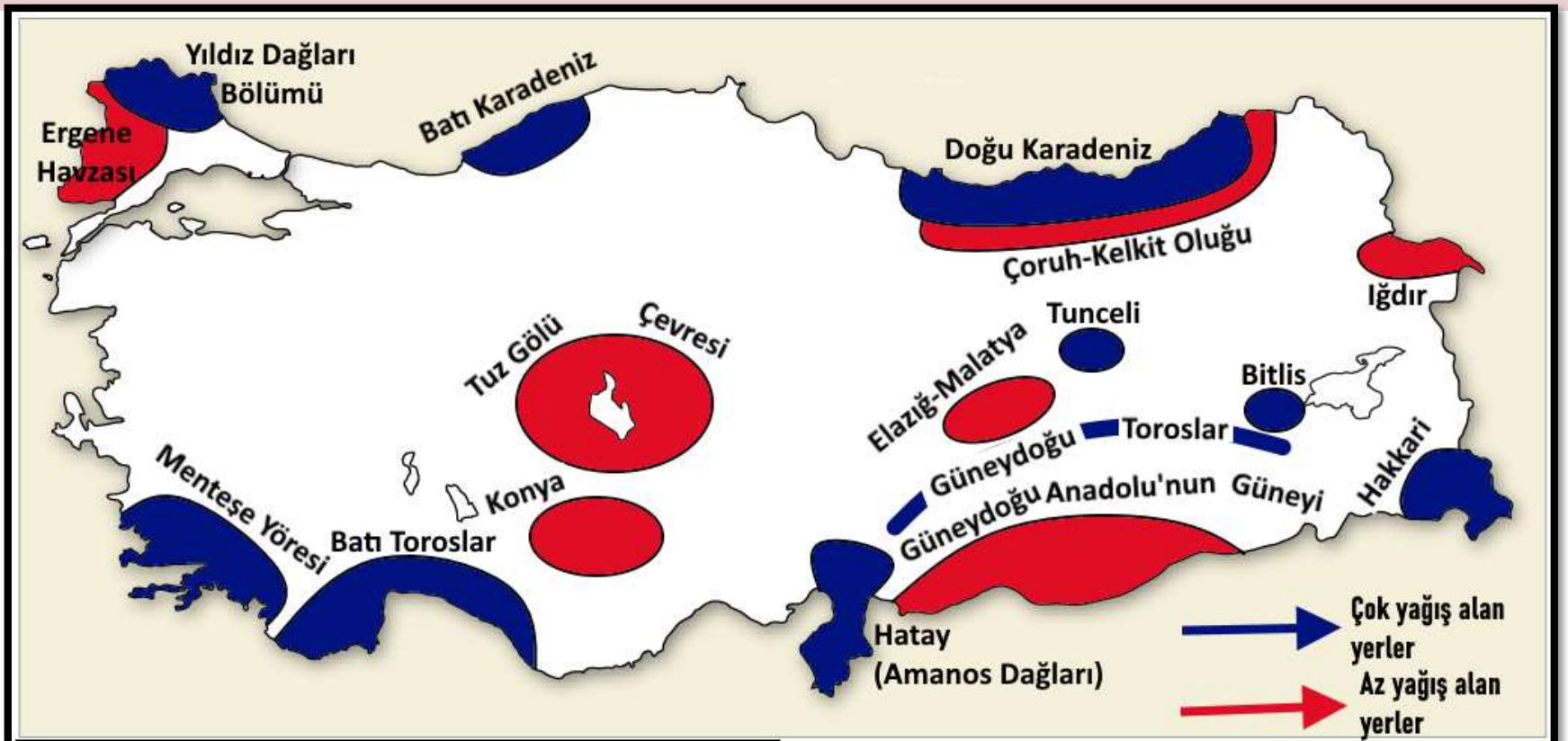
YAĞIŞ

HÜSEYİN ŞİMŞEK

Türkiye’de yağışın dağılışında etkili olan faktörler

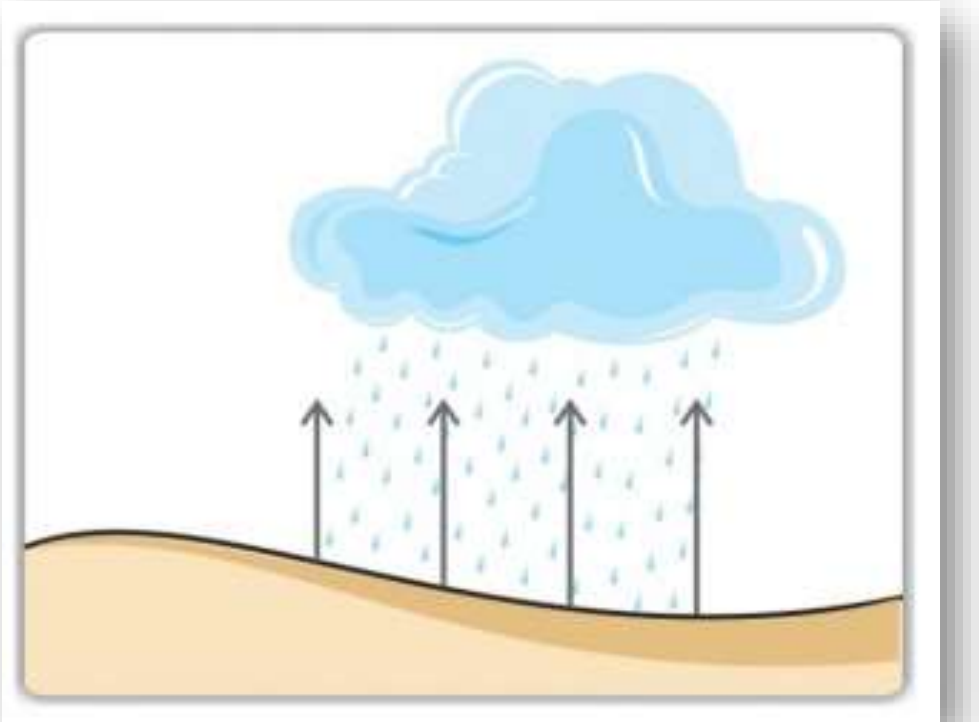
- Yer şekilleri
- Denizellik
- Yükselti
- Rüzgârlar
- Dağların uzanış yönü
- Hava kütleleri

YAĞIŞ OLUŞUM TİPLERİ

1.Yükselim (Konveksiyonel) Yağışlar:

- Isınarak yükselen havanın soğuyarak yoğunlaşmasıyla oluşur.
- Ülkemizde İç, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da özellikle ilkbahar mevsiminde bu tarz yağışlar görülür.
- Bu yağışlara kırk ikindi yağışları da denir.

2.Yamaç (Orografik) Yağışlar

- Bir yamaç boyunca yükselen nemli hava kütlelerinin soğumasıyla oluşan yağışlardır. Daha çok denize dönük yamaçlarda görülürler.
- Ülkemizde dağların denize paralel uzandığı Karadeniz , Akdeniz Bölgelerinde, Yıldız Dağları ve Menteşe Bölümlerinde bu tarz yağışlara rastlanır.
- Dağların denize dik uzandığı Ege Bölgesi kıyılarında azdır.

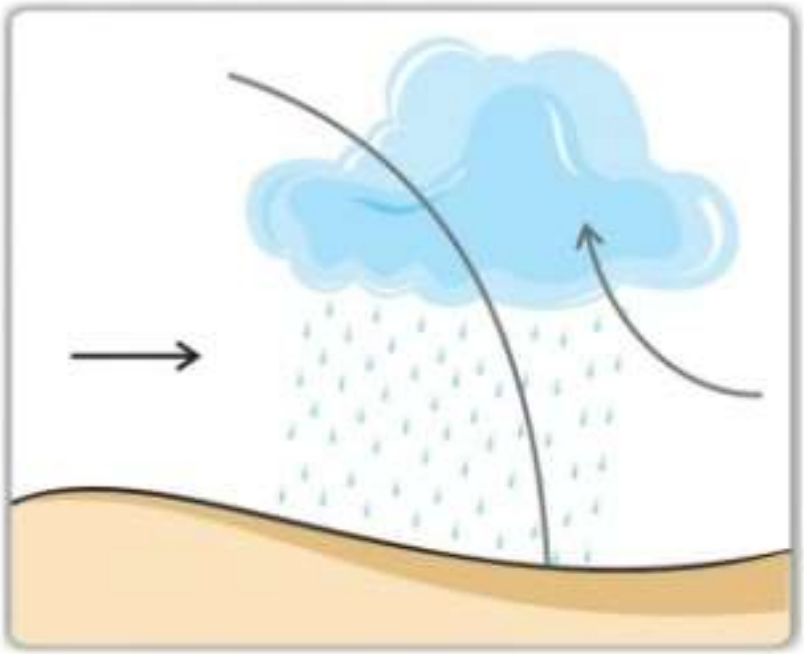
➢3. Cephe (Frontal) Yağışlar

➢Sıcak ve soğuk karakterli hava kütlelerinin karşılaşma alanlarında meydana gelen yağışlardır. Orta kuşakta fazla rastlanır.

➢Ülkemizde matematik konumun etkisiyle görülür.

➢Ülkemizin tamamında görülse de Akdeniz İklim Bölgesi'nde daha fazla yoğunlaşmıştır.

➢Tüm mevsimlerde görülse de en fazla kışın görülür.

YAĞIŞ OLUŞUM TİPLERİ

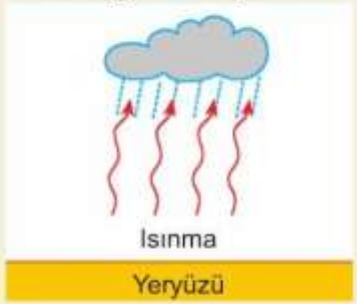
Yamaç (orografik) Yağış

- Denizden gelen nemli havanın bir dağ yamacı boyunca yükselip yoğunlaşmasıyla oluşur.
- Dağların kıyıya paralel uzandığı yerlerde görülür.
- Bu yüzden Ege kıyılarında görülmez. (Menteşe hariç)
- En fazla Karadeniz ve Akdeniz Bölge'sinde görülür.
- Orta Karadeniz ve Adana'da az görülür. Bu durumun sebebi dağların kıyıya uzak olmasından kaynaklanır.
- Doğu Karadeniz, Batı Karadeniz, Yıldı Dağları Bölümü, Menteşe Bölümü, Antalya ve Hatay en fazla yamaç yağışı alan yerlerdir.

Yükselim (Konveksiyonel) Yağış

- Isınan hava yükselir,yükselen havanın yoğunlaşıp yağış oluşturmasıyla oluşur.
- Türkiye'de en fazla ilkbahar dönemimde İ.A.B görülür. (Kırkikindi yağışları)
- Erzurum-Kars bölgesinde ise yazın görülen yağışlar konveksiyonel kökenlidir.
- Karasal bölgelerimizde görülür.

Cephesel (Frontal-Depresyon) Yağışı

- Sıcak ve soğuk hava kütlelerinin karşılaştığı yerlerde sıcak hava soğuk hava ile üzerinden yükselmesi sonucu oluşan yağışlardır.
- Türkiye'de görülmesinin sebebi Türkiye'nin Orta Kuşakta yer almasıdır.(Enlem Etkisi)
- Kış aylarında Akdeniz Bölgesinde görülen yağışlardır.
- Akdeniz , Ege , Güney Marmara ve G.D.A'nın batısında görülür.

	En Fazla Yağış	En Az Yağış
Karadeniz İklimi :	Sonbahar	İlkbahar
Akdeniz İklimi :	Kış	Yaz
Step (Bozkır) İklimi :	İlkbahar	Yaz
Sert Karasal İklim :	Yaz	Kış

- Cephesel kökenli yağış ülkemizin her yerinde görülür.
- Cephesel yağışlar Matematik Konum , Konveksiyonel ve Yamaç yağışları özel konumun etkisiyle oluşur.
- Dağların kıyıya paralel ve yakın olduğu yerlerde yamaç yağışı miktarı fazladır. Dağlar dik uzanıyorsa (Ege) veya dağlar paralel uzanmış ancak kıyıya uzaksa (Adana,Samsun) yağış azalır.
- Kara içinde en fazla yağış alan yerler : Bitlis , Tunceli ve Hakkari

Yağmur	
Havadaki su buharının yoğunlaşarak yer çekiminin etkisiyle su damlacıkları şeklinde yeryüzüne düşmesiyle oluşur.	 **Görsel 1.94.** Yağmur
Kar	
havadaki su buharının yoğunlaşarak yer çekiminin etkisiyle buz kristalleri şeklinde yere düşmesidir. Sıcaklık 0 °C'nin altında iken su buharı doğrudan buz kristallerine dönüşür.	 **Görsel 1.95.** Kar

Dolu	
Yağmur damlalarının aniden donarak buz kristalleri hâlinde yere düşmesine denir.	 Görsel 1.96. Dolu
Sis	
Sıcak ve nemli bir havanın soğuk bir zemine temas etmesiyle ya da soğuk ve sıcak hava kütlelerinin birbiriyle karşılaşması sonucunda oluşur. En çok Karadeniz ve Boğazlarda görülür.	 Görsel 1.90. Sis

Kırağı

Oluşum bakımından çiye benzer. Çiyden farkı, yoğunlaşmanın buz kristalleri şeklinde olmasıdır.

Görsel 1.92. Kırağı

Kırç

Aşırı soğuk havalarda su buharının cisimler üzerinde buz tabakası şeklinde yoğunlaşması ile oluşur. Genellikle kış mevsiminde görülür.

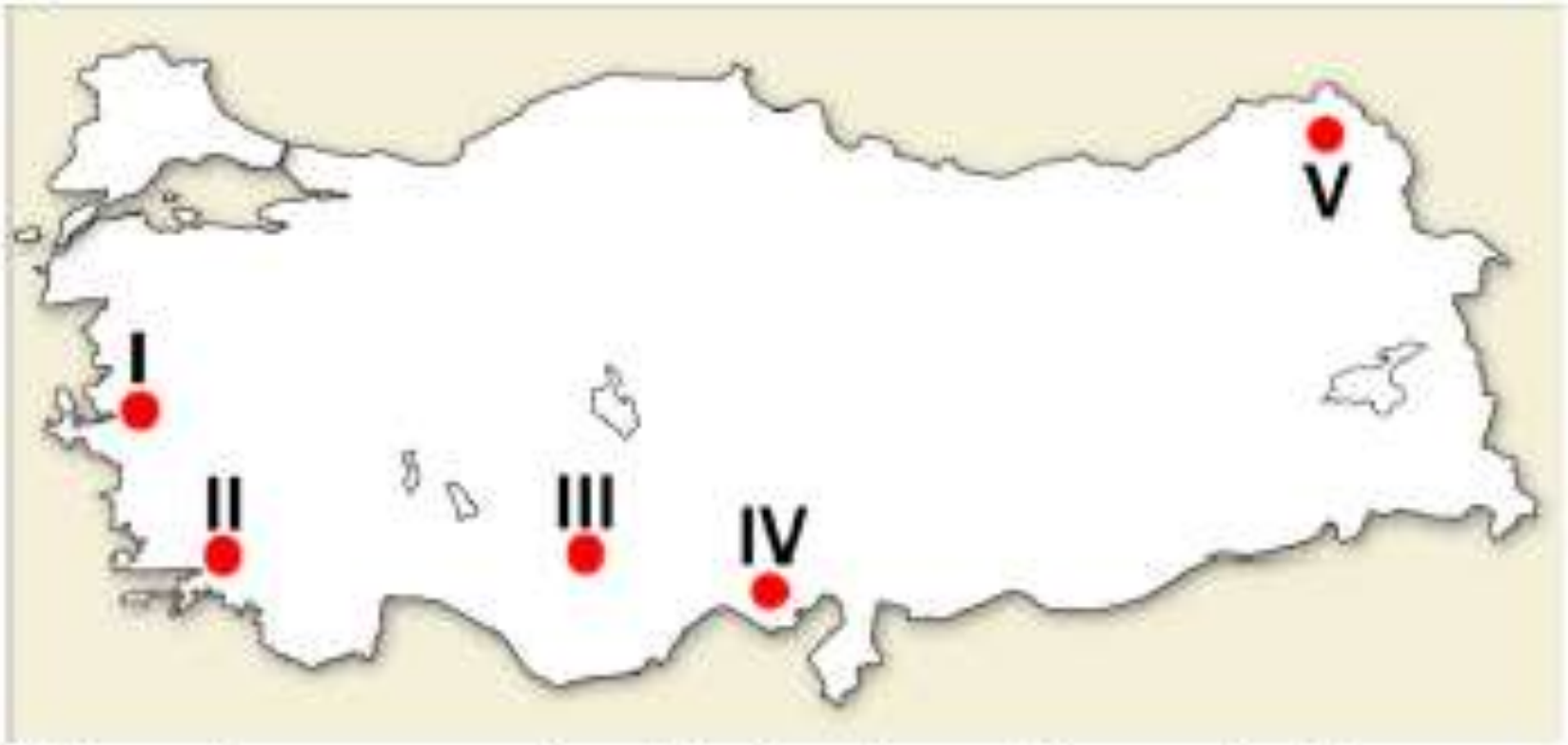
Görsel 1.93. Kırç

Çiy

Nemli havanın soğuk zeminler üzerinde su damlacıkları şeklinde yoğunlaşması ile oluşu. İlkbahar ve sonbahar mevsimleri çiy oluşumu için en uygun zamandır.

Görsel 1.91. Çiy

Yukarıda numaralandırılarak verilen sahaların hangisinde orografik yağışlar daha fazla meydana gelir?

A) I **B) II** **C) III** **D) IV** **E) V**

MERKEZLER	EN AZ YAĞIŞ	EN FAZLA YAĞIŞ	YAĞIŞ OLUŞUM TİPİ
Kars	Kış	Yaz	Konveksiyonel
Gaziantep	Yaz	Kış	Cephesel
Giresun	Sonbahar	İlkbahar	Orografik
İzmir	Yaz	Kış	Frontal
Ankara	Yaz	İlkbahar	Yükselim

Yukarıda bazı merkezler ve bu merkezlerin en az, en fazla yağış aldıkları dönemler ve yağış tipleri eşleştirilmiştir. Bu eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

A) İzmir
B) Ankara
C) Gaziantep
D) Kars
E) Giresun

Merkez	Yağış Miktarı
Samsun	775mm
Rize	2300mm

Yukarıda verilen merkezler aynı iklimde yer almalarına rağmen yağış miktarlarında belirgin bir farklılık göze çarpmaktadır. Bu durumun sebepleri arasında:

I. Dağların uzanış doğrultusu
II. Dağların kıyı çizgisine göre konumu
III. Deniz etkisine açık olma
IV. Hava kütlelerinin yönü

Yukarıdakilerden hangileri yer alır?

A) I ve II
B) II ve III
C) I ve III
D) III ve IV
E) II ve IV

Yukarıda verilen merkezlerin hangi ikisinin yağış rejimi benzerdir?

A) Bartın – Iğdır
B) Iğdır – Kars
C) Gaziantep – Bartın
D) Kars - İzmir
E) Gaziantep – İzmir

6.İç Anadolu Bölgesi ile Kuzeydoğu Anadolu Bölümünde konveksiyonel yağışların farklı dönemlerde meydana gelmesinde:

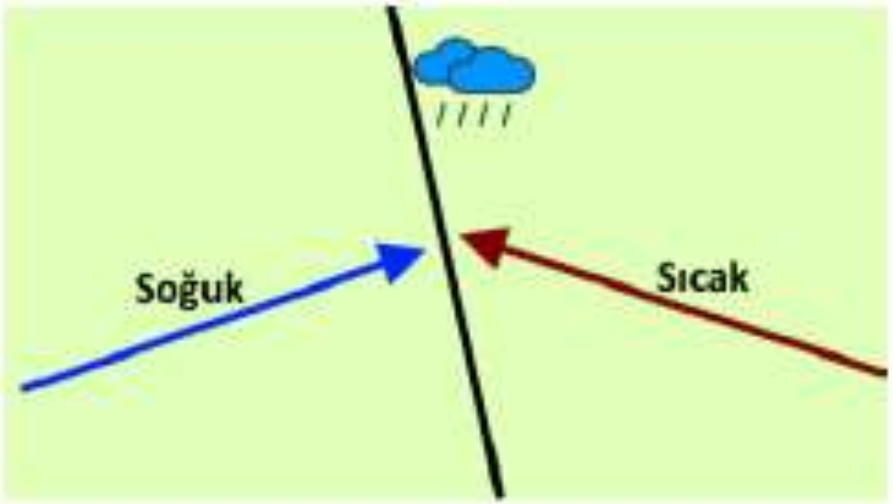
I. Isınma dönemlerindeki farklılık
II. Farklı iklim kuşaklarında bulunmaları
III. Yükselti değerleri arasındaki farklılık
IV. Bitki örtüleri arasındaki farklılık

Hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) I ve II
B) II ve III
C) I ve III
D) III ve IV
E) II ve IV

7. Aşağıda bazı merkezler ve bu merkezlerde yaygın olarak görülen yağış oluşum tipleri eşleştirilmiştir. Bu eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

	Konveksiyonel (Yükselim)	Orografik (Yamaç)	Frontal (Cephe)
A	Rize	Erzurum	İzmir
B	Erzurum	Manisa	Samsun
C	Gaziantep	İzmir	Zonguldak
D	Ankara	Giresun	İzmir
E	Muğla	Trabzon	Van

Yukarıda gösterilen yağış oluşum tipi aşağıdaki alanların hangisinde ve hangi mevsimde yoğun olarak görülür?

A) Antalya – Kış
B) Gaziantep – İlkbahar
C) Erzurum – Yaz
D) Samsun – Sonbahar
E) Ankara – İlkbahar

12. Aşağıdaki verilen alanlardan hangisi diğerlerinden daha fazla yağış alır?

A) Küre Dağlarının güneyi

B) Geyik Dağlarının kuzeyi

C) Kaçkar Dağlarının güneyi

D) Amanos Dağlarının batısı

E) Menteşe Dağlarının doğusu

13. Bazı merkezler kıyıda olmalarına rağmen yağış miktarları 1000mm altındadır. Bazı merkezler ise iç bölgelerde bulunmalarına rağmen yağış miktarı 1000mm üzerindedir.

Buna göre aşağıdaki merkezlerden hangisi iç bölgelerde yer almasına rağmen yıllık yağış miktarı 1000mm üzerindedir?

A) Erzurum
B) Van
C) Mardin
D) Bitlis
E) Muş

Coğrafya Öğretmeni Hüseyin Bey İllerin yağış miktarları ile araştırma yapmaktadır. Buna göre Hüseyin Bey Samsun'dan haritada verilen kentlerin hangisine giderse yağış miktarının Samsun'dan daha az olduğunu gözlemler?

A) Antalya
B) Muğla
C) Bitlis
D) Zonguldak
E) Adana

I. Muğla

II. İzmir

III. Bitlis

IV. Rize

Yukarıda verilen şehirler aldıkları yağış miktarlarına göre sıralanırsa doğru sıralama aşağıdakilerden hangisi olur?

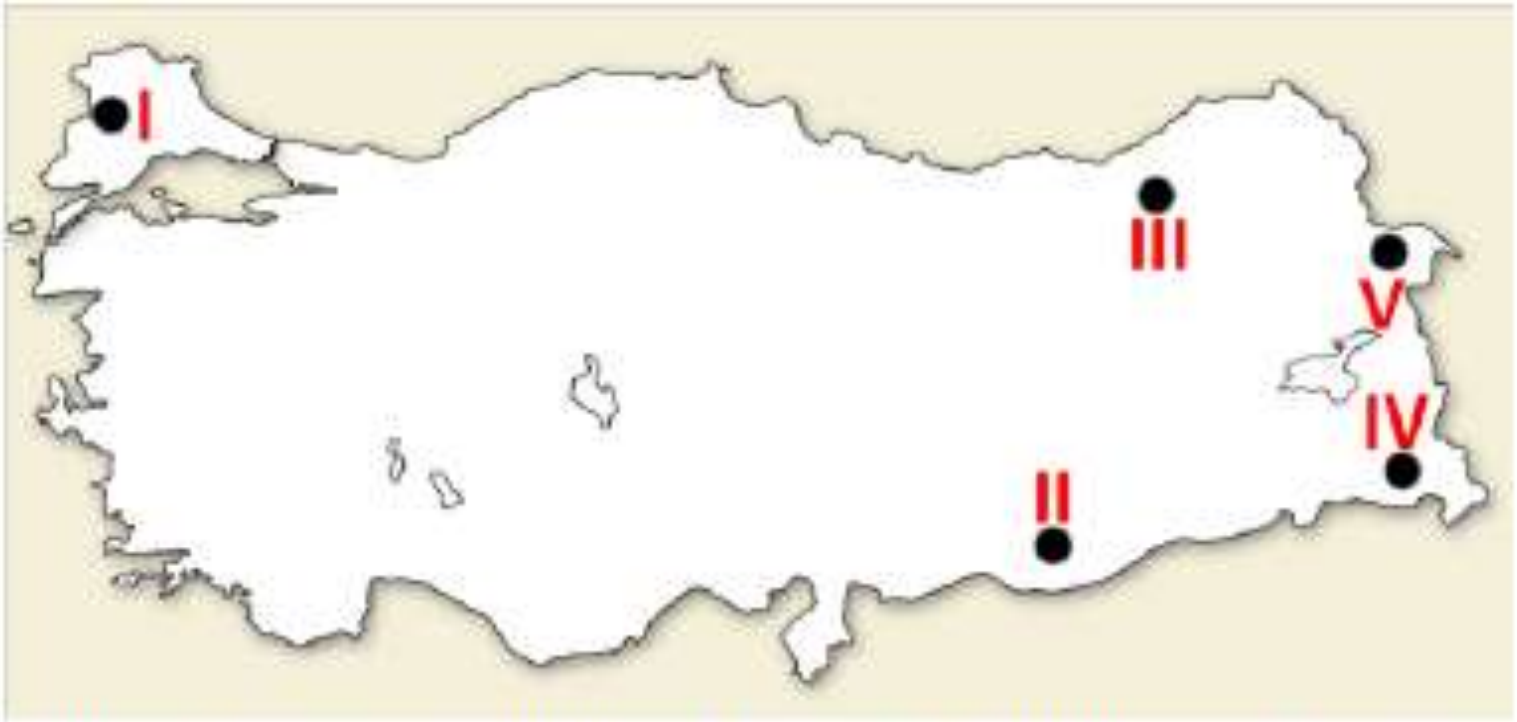
A) Rize – Bitlis – Muğla – İzmir

B) Muğla – Rize – İzmir – Bitlis

C) Rize – Muğla – Bitlis – İzmir

D) Bitlis – Rize – Muğla – İzmir

E) Muğla – Bitlis – Rize – İzmir

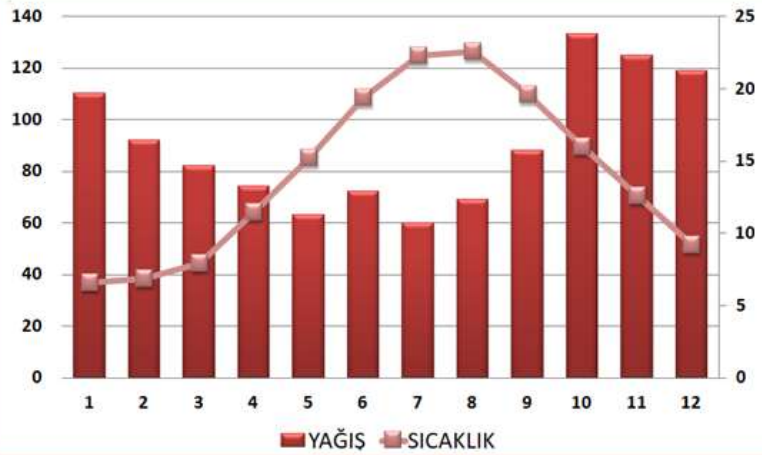
Yukarıda verilen alanların hangisi Türkiye'nin az yağış alan yerleri arasında yer almaz?

A) I B) II C) III D) IV E) V

TÜRKİYE'D E GÖRÜLEN BÜYÜK İKLİM TİPLERİ

1.Karadeniz İklimi
2.Akdeniz İklimi
3.Ilıman Karasal İklim (Step)
4.Sert Karasal İklim

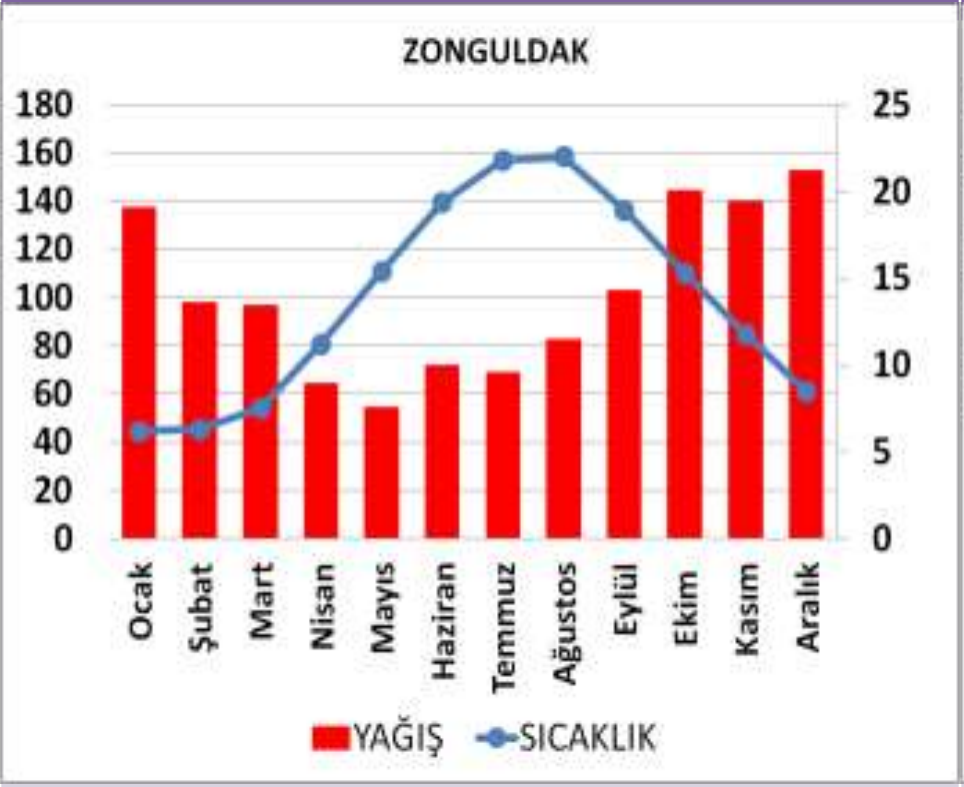
HÜSEYİN ŞİMŞEK

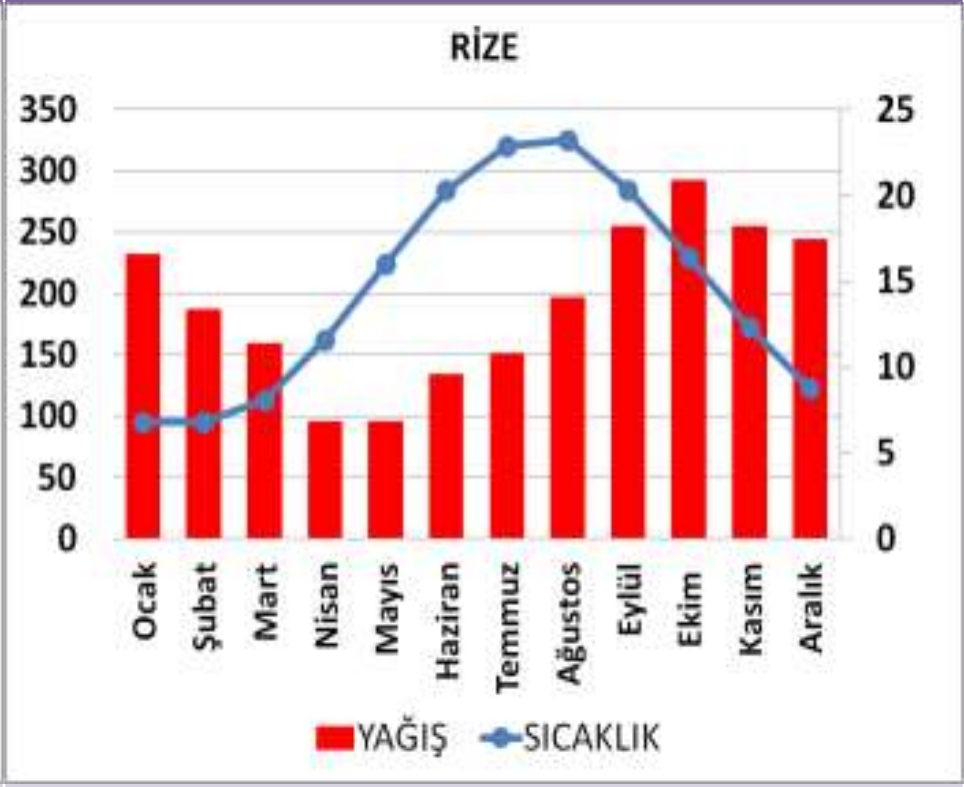
KARADENİZ İKLİMİ

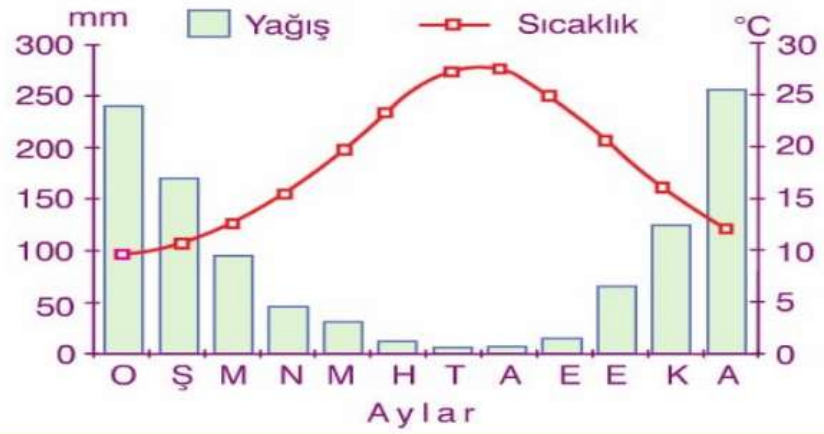
- Yazlar serin kışlar ılık her mevsim yağışlıdır.
- Yağış rejimi düzenlidir.
- Ocak ayı ortalama sıcaklığı 6-7 °C'dir.
- Temmuz ayı ortalama sıcaklığı 21-23 °C'dir.
- Yıllık ortalama sıcaklık 13-15 °C'dir.
- Yağışlar daha çok yağmur şeklindedir.
- Karadeniz ikliminin görüldüğü alanlarda kar yağışlı günlerin ortalaması 18 gündür.
- Yağışlar orografik(yamaç) yağışı şeklinde oluşur.
- En fazla yağış sonbahar, en az yağışı ilkbaharda alır.
- Yıllık yağış miktarı 2000 mm civarında, Batı Karadeniz'de 1200mm civarında, Orta Karadeniz'de 750mm civarındadır.
- Yaz ve kış sıcaklık farkı en az olan iklim tipidir.
- Nem oranı fazla olduğu için mevsimler arasında sıcaklık azdır.
- Bitki örtüsü karışık ormanlardır.
- Kimyasal çözülme yaygındır.
- Toprak tipi kahverengi orman toğrağıdır.

ZONGULDAK

RİZE

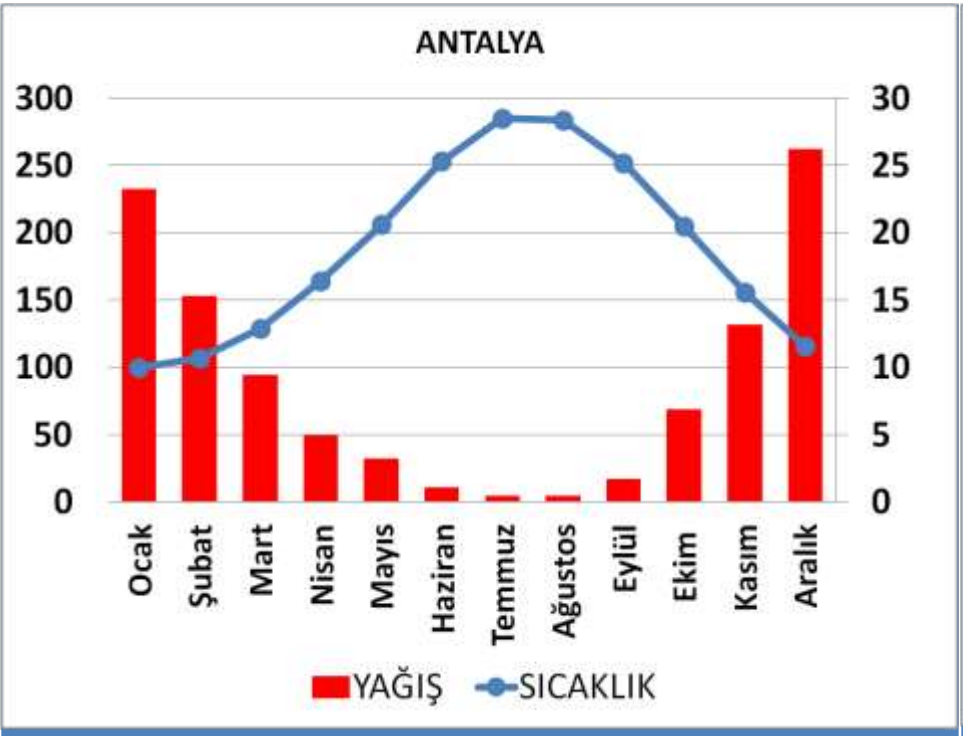

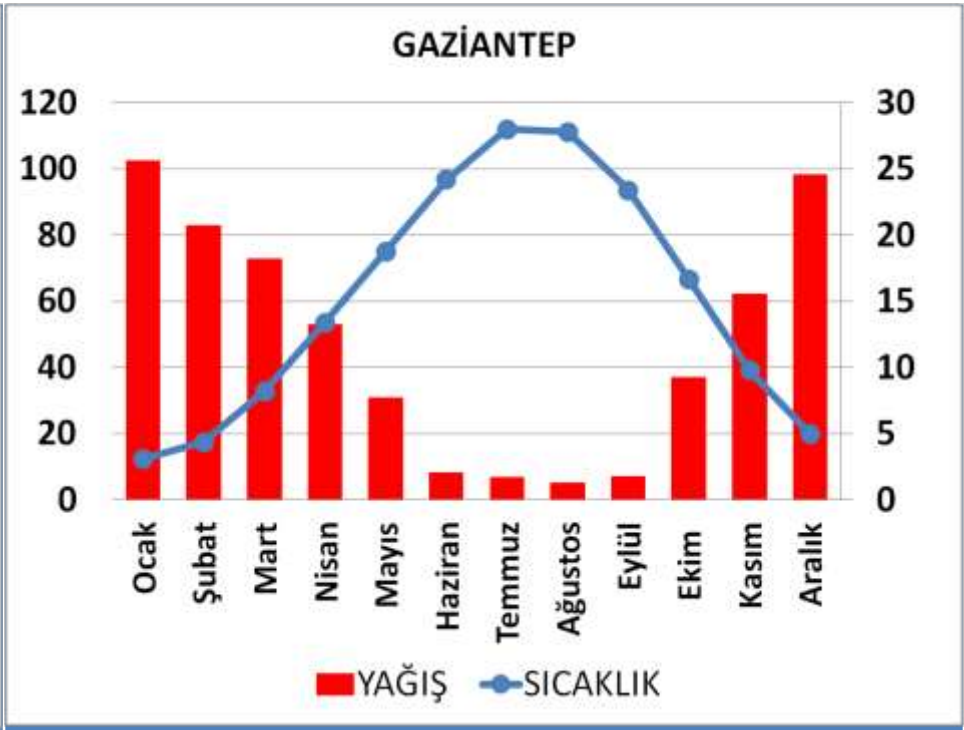

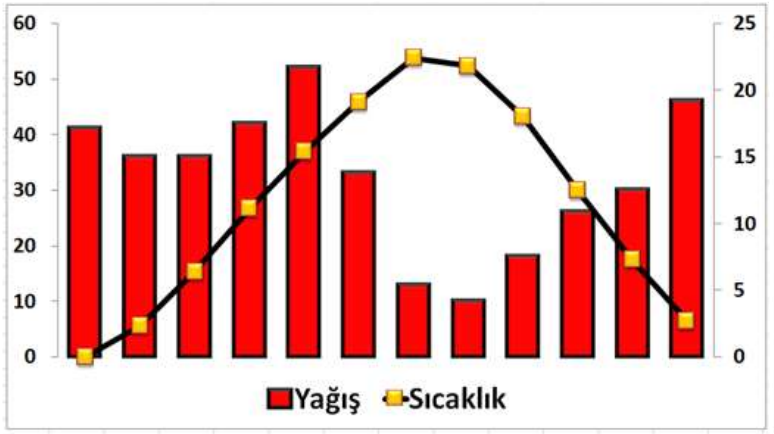
AKDENİZ İKLİMİ

Bu iklim tipi, ülkemizde en belirgin olarak Akdeniz kıyılarında görülmekle birlikte, Ege ve Marmara bölgelerinde de etkili olmaktadır. Genel özellikleri şöyledir:

- **Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır.**
- **Maksimum yağış kışın, minimum yağış yazın düşer.**
- **Yaz ve kış yağışları arasındaki fark oldukça fazladır.**
- **Yıllık yağış ortalaması 600-1000 mm arasın¬da değişir.**
- **Yıllık sıcaklık ortalaması 18-20°C'dir.**
- **Ocak ayı ortalaması 8-10°C, Temmuz ayı ortalaması ise 28-30°C'dir.**
- **Yıllık sıcaklık farkı 15-18°C arasında değişir.**
- **Ege Bölgesi'nde dağların kıyıya dik uzanması, Akdeniz ikliminin iç kesimlere sokulmasını sağlamıştır.**
- **Marmara'da görülen Akdeniz ikliminde, yazlar Akdeniz kıyılarına göre daha serindir. Kışlar ise soğuk ve karlı geçer.**
- **Akdeniz ikliminin karakteristik bitki örtüsü kızılçam ve makidir.**
- **Toprağı Kırmızı Akdeniz (Terra-Rossa) toprağıdır.**
- **Kimyasal çözülme yaygındır.**

ANTALYA
300
250
200
150
100
50
0
30
25
20
15
10
5
0
Ocak
Şubat
Mart
Nisan
Mayıs
Haziran
Temmuz
Ağustos
Eylül
Ekim
Kasım
Aralık
YAĞIŞ
SICAKLIK

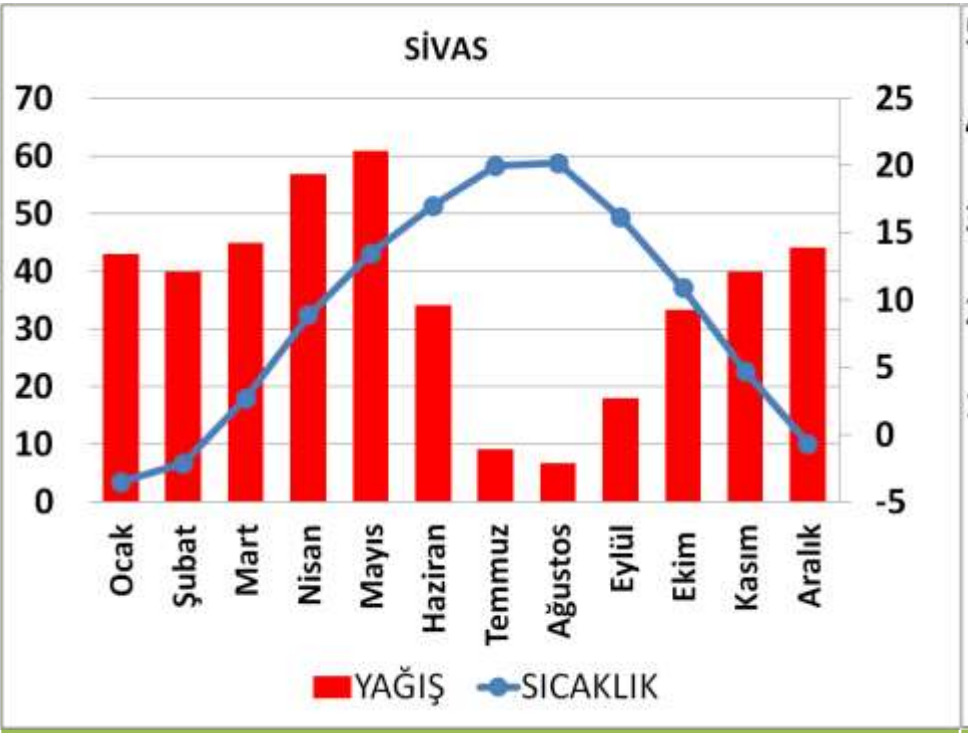

GAZİANTEP
120
100
80
60
40
20
0
30
25
20
15
10
5
0
Ocak
Şubat
Mart
Nisan
Mayıs
Haziran
Temmuz
Ağustos
Eylül
Ekim
Kasım
Aralık
YAĞIŞ
SICAKLIK

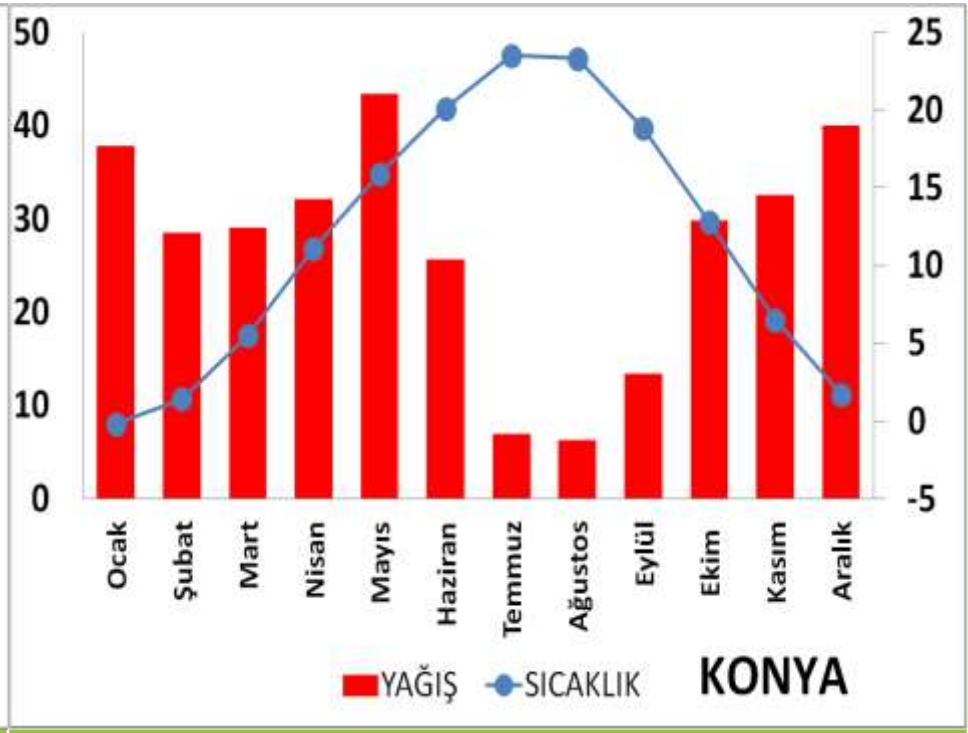

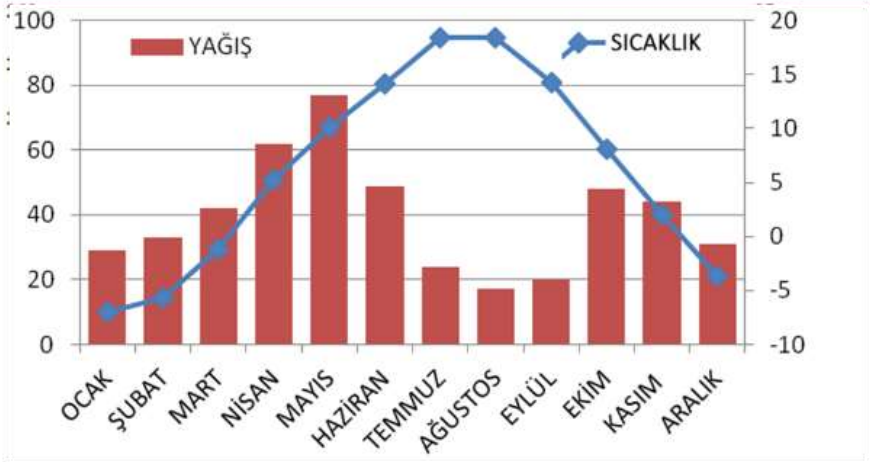
ILIMAN KARASAL (STEP-BOZKIR) İKLİMİ

Ülkemizde karasal iklim, İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile İçbatı Anadolu Bölümü'nde görülür. Ancak karasal iklim, bu bölgelerde bazı farklılıklar gösterir. Ülkemizdeki orasal iklimin özellikleri hakkında şunları söyleyebiliriz:

- Yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve kar yağışlıdır.
- İç Anadolu Bölgesi'nde maksimum yağış İlkbaharda, minimum yağış yazın düşer.
- İç Anadolu'da ortalama yağış 300-400 mm'dir. (Yüksek yerlerde 500-600 mm'yi bulur)
- İç Anadolu'nun kış sıcaklık ortalaması 1-2°C, yaz sıcaklık ortalaması 22-23°C, yıllık sıcaklık ortalaması ise 10 – 12°C'dir.
- Ege Bölgesi'nin İçbatı Anadolu Bölümü'nde yağışlar kıyıya nazaran çok azdır.
- Yıllık yağış miktarı 500-600 mm'dir.
- Güneydoğu Anadolu'da ise ortalama yağış 400-700 mm'dir.
- Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kış mevsimi pek donlu geçmemekle beraber, yaz mevsiminde şiddetli kuru sıcaklar egemendir.
- Güneydoğu Anadolu'da yıllık ortalama sıcaklık 15-16°C, kış sıcaklığı 3-4°C, yaz sıcaklığı ise 30-35°C dir.
- Güneydoğu Anadolu'da maksimum yağış kışın, minimum yağış yazın düşmektedir.
- Toprak tipi kahverengi ve kestane renkli step toprağıdır.
- Fiziksel (mekanik) çözülme yaygındır.

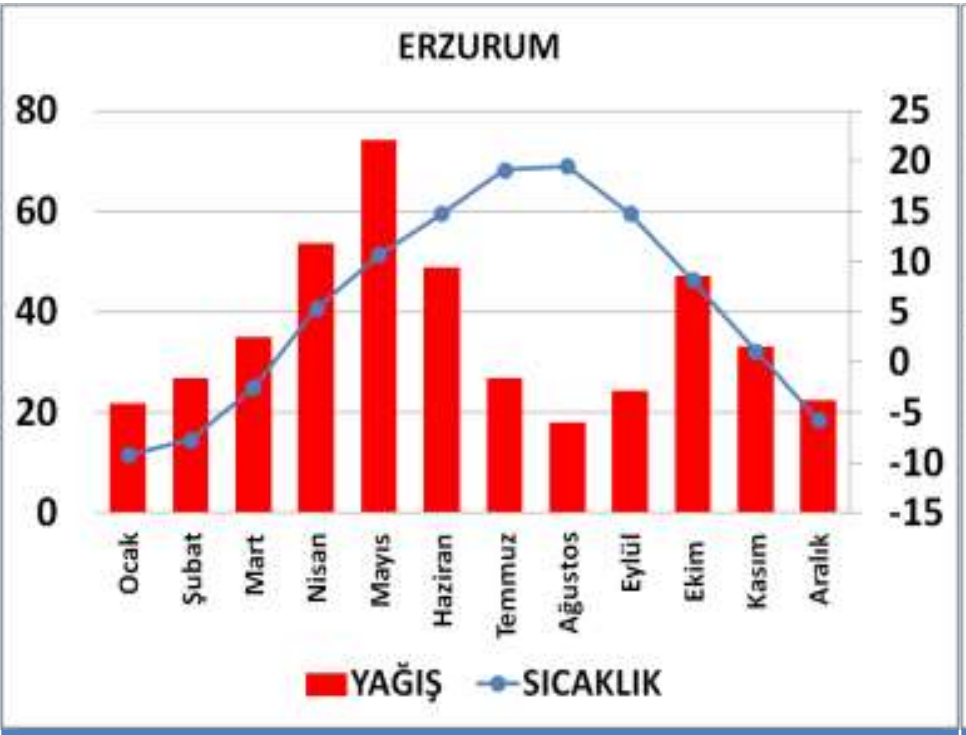

SİVAS
70
60
50
40
30
20
10
0
25
20
15
10
5
0
-5
Ocak
Şubat
Mart
Nisan
Mayıs
Haziran
Temmuz
Ağustos
Eylül
Ekim
Kasım
Aralık
YAĞIŞ
SICAKLIK

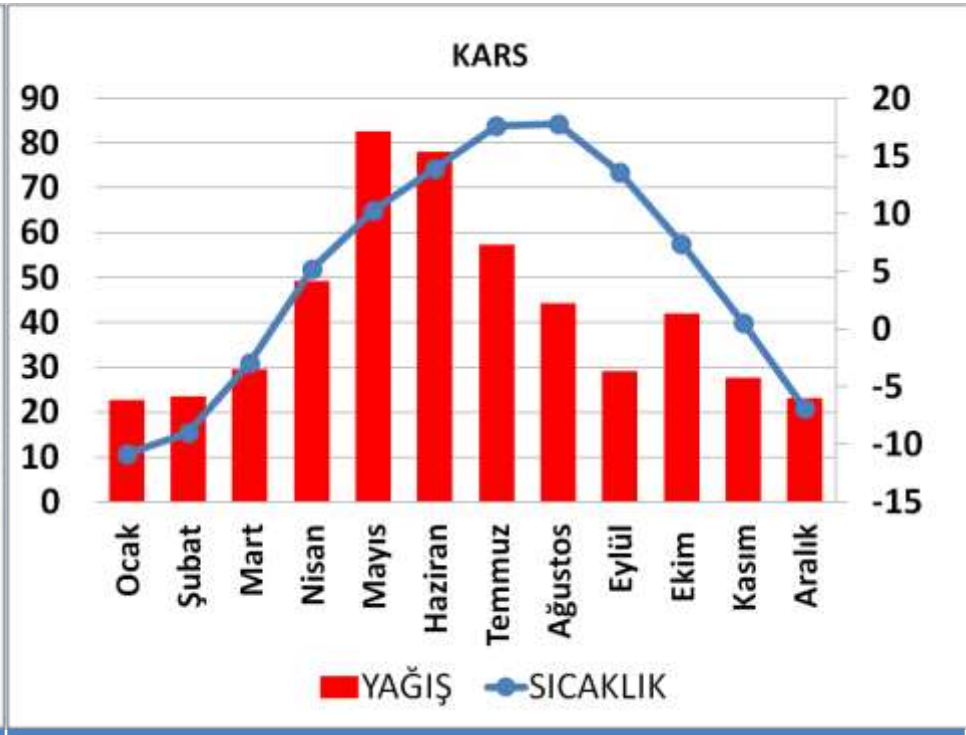

50
40
30
20
10
0
25
20
15
10
5
0
-5
Ocak
Şubat
Mart
Nisan
Mayıs
Haziran
Temmuz
Ağustos
Eylül
Ekim
Kasım
Aralık
YAĞIŞ
SICAKLIK
KONYA

SERT KARASAL İKLİM

- Erzurum, Kars ve Ardahan'da etkilidir.
- Yazlar kısa ve serin kışlar uzun, soğuk ve kar yağışlıdır.
- Yıllık sıcaklık farkı en fazla olan iklimimizdir.
- Yükseltinin etkisiyle kar yağışı diğer bölgelere göre erken başlar.
- Kış yağışları kar şeklindedir.
- Yıllık sıcaklık ortalaması 3°-6°C arasında değişir.
- Ocak ayı sıcaklık ortalaması : -12°C'den düşük
- Temmuz ayı sıcaklık ortalaması :21°C - 22°C
- Don olayları sık görülür.
- Yağış rejimi düzennsizdir.
- Yıllık ortalama yağış miktarı 400 - 600mm arasındadır.
- Yağışlar konveksiyonel hareketler sonucu oluşur.
- En yağılı mevsim ilkbahar ve yazdır. En az yağışlı mevsim kıştır.
- Bitki örtüsü çayırdır.
- Çayırların etkisiyle büyükbaş mera hayvancılığı gelişmiştir.
- Toprak türü çernezyomdur. (Kara Topraklar)

ERZURUM
80
60
40
20
0
25
20
15
10
5
0
-5
-10
-15
Ocak
Şubat
Mart
Nisan
Mayıs
Haziran
Temmuz
Ağustos
Eylül
Ekim
Kasım
Aralık
YAĞIŞ
SICAKLIK

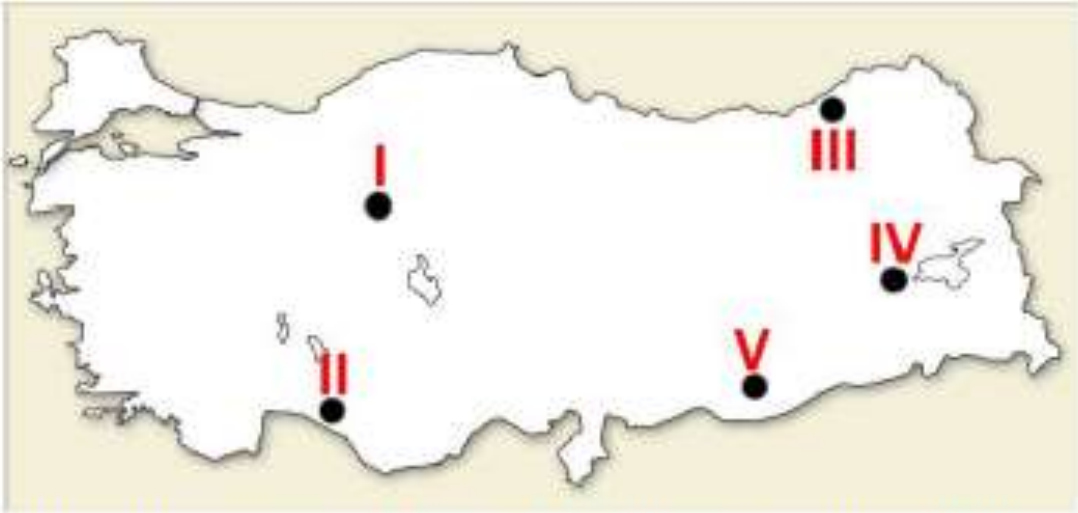

KARS
90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
20
15
10
5
0
-5
-10
-15
Ocak
Şubat
Mart
Nisan
Mayıs
Haziran
Temmuz
Ağustos
Eylül
Ekim
Kasım
Aralık
YAĞIŞ
SICAKLIK

Mikro klima iklimler

Makro iklim (büyük iklim) kuşakları içerisinde oluşan, o alanda oluşan makro iklimden farklı özel iklim bölgeleridir. Türkiye'de görülen mikro-klima alanlar ve bu alanlarda yetişen tarım ürünleri;

- Rize – Turunçgiller
- Iğdır – Pamuk
- Artvin – Zeytin
- Anamur – Muz
- Rize – Çay
- Antalya – Mango – Avokado – Ejder meyvesi – Guava – Karambola

Gibi bir çok tropikal tarım ürünü yetiştirilmektedir.

Yukarıda verilen haritada verilen alanların iklim özellikleri ile ilgili olarak verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

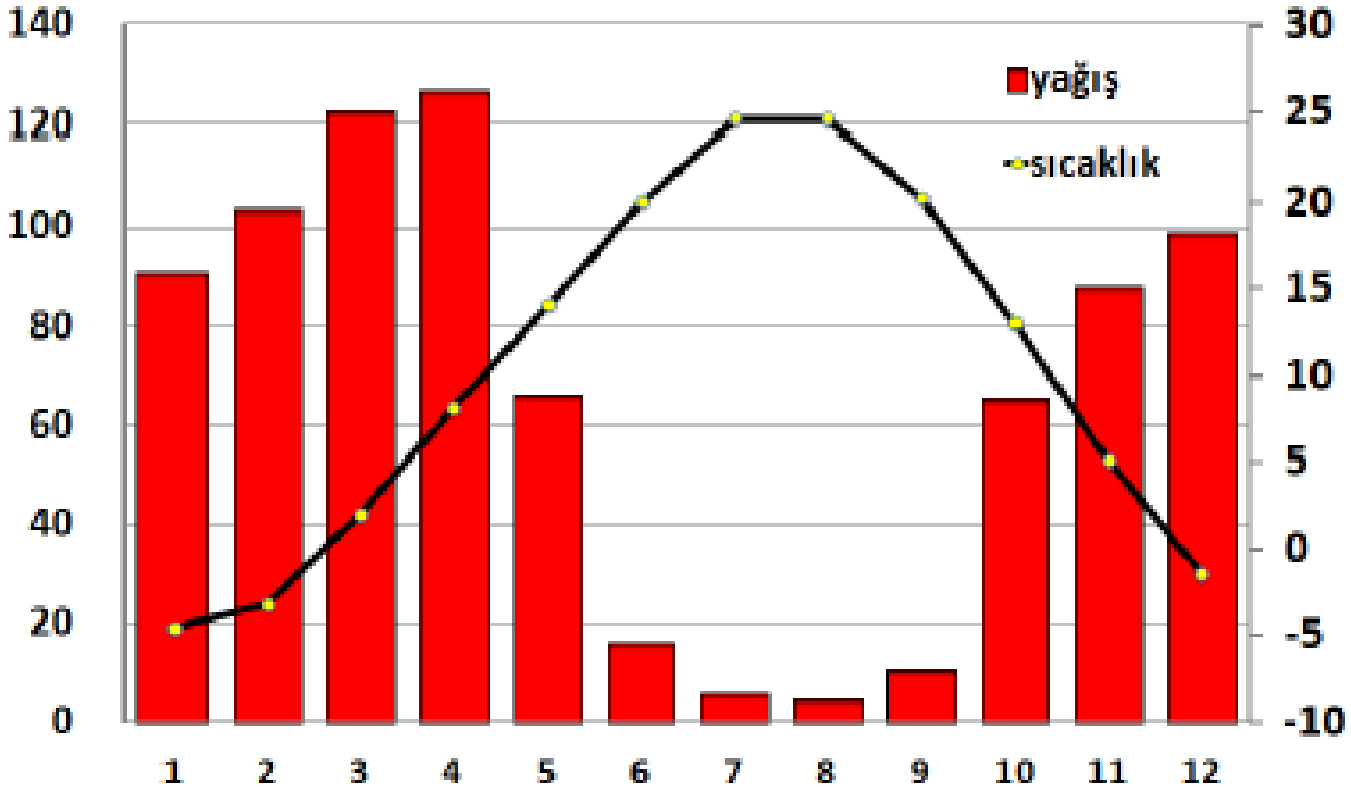
A) I – İlkbahar mevsimi yağışlı geçer. Yağışlar konveksiyonel kökenlidir. En kurak mevsimi ise yazdır.

B) II – Yaz mevsiminde bağıl nem düşüktür ancak maksimum nem oranı yüksektir.

C) III – En fazla miktarda yaz yağışı alan yöredir. Yıl boyunca bağıl nem fazladır.

D) IV – Kara içinde bulunduğu için ülkemizde en az yağış alan yerlerdendir.

E) V – Buharlaşma şiddeti fazladır. Yazın maksimum nem oranı fazla, bağıl nem oranı azdır.

Yukarıda verilen sıcaklık yağış grafiği aşağıdaki merkezlerden hangisine aittir?

A) Ankara

B) İzmir

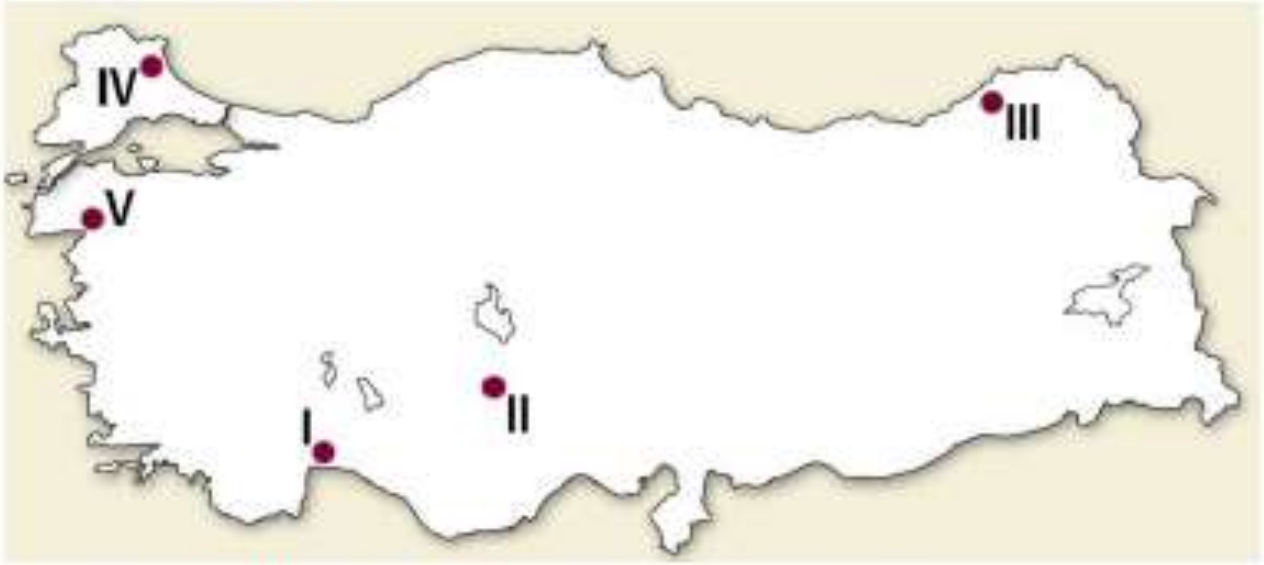
C) Samsun

D) Gaziantep

E) Bitlis

16. Coğrafya öğretmeni Hüseyin Hoca sevdiği kız için dağları delmek istemektedir. Dağa tırmanışı sırasında şu durumları gözlemlemiştir.

- Ladin
- Asitli Topraklar
- Dağların kuzey yamaçlarının daha sıcak olduğunu

Buna göre Hüseyin Hoca tırmanışını verilen merkezlerin hangisinde gerçekleştirmiştir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Yukarıda verilen işaretli merkezlerin iklim özellikleri için aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) I – numaralı merkezin yağış ortalaması düşüktür. Step ikliminin özelliklerini gösterir.

B) II – numaralı merkezin yağış ortalaması 1000mm'nin üzerinde, yıllık sıcaklık ortalaması fazladır.

C) III – numaralı merkezin yağış ortalaması 1000mm'nin üzerinde olup, yağış rejimi düzenlidir.

D) IV – merkez en fazla yağışını yazın en az yağışını kışın almaktadır.

E) V – numaralı merkezin yağış ortalaması düşük, temmuz ayında maksimum nemi yüksektir.

Yukarıdaki grafikte Kars ilinin yağış değerlerinin mevsimlere dağıtılmış hali verilmiştir. Buna göre yağışın büyük bölümünün yaz mevsiminde toplanmasının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Konveksiyonel hareketler

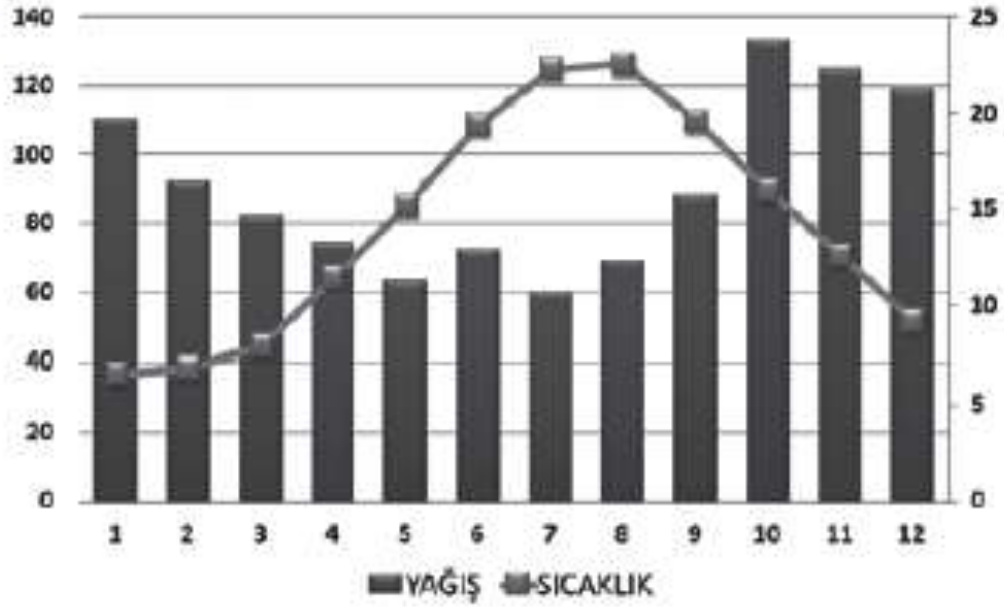
B) Yamaç yağışları

C) Cephesel yağışlar

D) Yerşekilleri

E) Maksimum nemin fazla olması

12)

Yukarıda verilen yıllık sıcaklık grafiği haritada verilen noktaların hangisine ait olabilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Yukarıda verilen okların hangisi boyunca iklim farkı daha fazladır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Yukarıdaki haritada iki merkez verilmiştir. Bu merkezlerin ortak özellikleri arasında:

I. En kurak mevsimleri

II. En fazla yağış aldıkları mevsim

III. Yağış rejimi

IV. Bulundukları iklim kuşağı

Hangileri yer almaz?

A) I ve II B) II ve III C) I ve III

D) III ve IV E) II ve IV

Sosyal medya hesaplarımız

İnstagram : hsynsmsk.cografya ve hsynhoca.guncel

Telegram : t.me/kpsscografya18